

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu štev. 13.633.

Čudna sloga.

Smo pred zimo in gospodinje morajo
misliti na to, da se za zimo preskrbe
s potrebnim kurivom, v prvi vrsti s pre-
mogom. Težke vsote bodo morale tedaj
šteti gospodinje in v številnih rodbinah
bo slab dan, ko bo treba odšteti denar
za pretirano drag premog.

Po našem mnenju nimajo sedaj slo-
venski listi skoraj važnejše naloge, ko
da nastopijo za znižanje cen premoga.
Tisočem bodo pomagali, tisočem olajšali
življenje. In ta nastop časopisja bi bil
tem bolj potreben, ker je večina pre-
kupčevalcev premoga že hotela zvišati
ceno premoga in ker Trboveljska pre-
mogokopna družba noče prodajati pre-
moga direktno. Vzroka je torej dovolj,
da nastopijo slovenski listi in da obva-
rujejo slovenskega konzumenta pred iz-
gubo.

Pa čeprav vemo, da bi bil tak nastop
za ugled listov, njih popularnost zelo
koristen, vendar vidimo, da molčijo slo-
venski listi o dragem premogu in pu-
šajo konzumente brez zaščite. In kar
je najbolj čudno, molči »Slovenec« prav
tako ko »Jutro«, ker v tej stvari sta
menda oba istega mnenja.

Povedali smo, kako se je izvršila na-
cionalizacija Trboveljske premogokopne
družbe, ki ima letno na desetine milio-
nov čistega dobička iz bogastva sloven-
ske zemlje. Po postavi bi moral biti
ud deležen na tem dobičku tudi slovenski
narod in zato se je izvršila nacionaliza-
cija, v resnici pa imajo od Slovencev
dobiček samo tisti, ki so pomagali, da
ni prišlo do nacionalizacije. Mislimo, da
je tudi to taka velika stvar, da bi si re-
cimo pred vojno obilnil slovenski list
gotovo vse prste, če bi mogel konstatir-
ati, da njegov konkurent o taki stvari
molči. Toda čudno! O nacionalizaciji
Trboveljske molčita tako »Slovenec« ko
»Jutro«.

Razkrili smo dalje, da ne zadostuje
vladarjem Trboveljske, da imajo ves do-
biček od premoga, da je ta premog kljub
nizkim delavskim plačam tako drag ko
nikjer in da hočejo zato ti gospodje do-
biti v roke še Ljubljansko kreditno ban-
ko, naš največji bančni zavod. Nobenega
dvoma ni, da bi pred vojno napisali naši
listi nad vse ostre članke, če bi samo
stutili, da se pripravlja atentat na Ljub-
ljansko kreditno banko. Sedaj pa slo-
venski listi vedo vse to, ker so bili na
te opozorjeni, in vendar molče, kakor
da bi šlo za bančni zavod Kitajske. In
ker je najbolj čudno, molči »Slovenec«
ravno tako »Jutro«, pa čeprav ima tako
lepo priliko, da razgali svojega nasprotni-
ka.

Ker jasno je, da ne more paradirati
s svojim nacionalizmom tisti, ki molči,
kadar tuj magnat odira naš narod. In
tako lepo priliko izpusti »Slovenec« in
»Jutro«!

In še bolj jasno je, da ne more dosti
deklamirati o neizprosni načelni borbi
tisti, ki molči, kadar se pred njegovim
nosom pripravlja atentat na največji slo-
venski bančni zavod. A »Jutro« molči
in mesto da bi »Slovenec« prijelo na
stvari, tovi muhe z raznimi ideološki-
mi čenčami.

Res čudno. Povsodi so si v laseh. Če
reče »Jutro« belo, reče »Slovenec« go-
tovo črno. Kadar gre pa za Trboveljsko
premogokopno družbo, tedaj pravita oba
sigurno belo, tedaj pa ni med njima na-
sprotja.

Ali gospodje res mislite, da narod ne
spozna te čudne skladnosti? Ali res mi-
slite, da narod ne bo vprašal, zakaj ta
skladnost, odkod nakrat ta harmonija?

Prve uradniške izpremembe na Hrvatskem.

Zagreb, 5. septembra. Dr. Krnjević se
je vrnil v Zagreb. On se je mudil v
Beogradu v glavnem radi izpremembe
uradniškega kadra na Hrvatskem. Ra-
di glede kotarskih predstojnikov.
movića ni moglo priti do posameznih
sprememb uradnikov, ki so se zelo eks-

ponirali za prejšnji režim. V notranjem
ministrstvu za Hrvatsko sta bila odstav-
ljena g. Mojsilović in Bosanac. Na njih
mesto je bil imenovan dr. Havliček.
Enake izpremembe se bodo izvršile tu-
di glede kotarskih predstavnikov.

Finančna kontrola Avstrije bo ukinjena.

Ženeva, 5. septembra. Avstrijski ko-
mitet sveta Zveze narodov je imel več-
raj popoldne pod predsedstvom Cham-
berlaina sejo, kateri so prisostvovali tu-
di strokovnjaki. Po poročilu generalnega
komisarja Zimmermanna so se izjavili
člani komiteta načeloma, da se čim pre-
je ukinje finančna kontrola v Avstriji.
Chamberlain je bil mnenja, da je bilo

ukinenje predvideno v ženevskem pro-
toku. Dejal je, da bo to ukinenje se-
daj morda zelo neugodno uplivalo na
akcije za posojilo Avstriji. Na seji ni
prišlo do končnih sklepov, marveč bo
zadeva izročena gospodarskemu in fi-
nančnemu komitetu Zveze narodov.

Demonstrativni manevri angleške mornarice.

Caribrod, 5. septembra. Angleška flo-
ta ima velike manevre ob zapadni oba-
li Male Azije. Dve križarki sta streljali
proti obali Smirne, radi česar je nastala
v mestu panika. Z raznih oklopnih ladij
prihajajo vsak dan mornarji v čolnih v
Galipoli obiskat grobove v vojni padlih
tovarišev. Angleške ladje ustavljajo vsa-

ko ladjo v Dardanelah in zahtevajo, da
se izkaže z listinami in kam potuje.
Ponoči so podmorniki prešli Bospor in
pluli v Črno morje. Turški krogi smatra-
jo, da hoče Anglija s temi manevri de-
monstrirati in na ta način prisiliti Tur-
čijo, da popusti v vprašanju Mosula.

MARINKOVIĆ JE UVERJEN, DA PRIDE DO FUZIJE Z JMO.

Beograd, 5. septembra. Včeraj se je
vrnil iz Hrv. Primorja dr. Voja Marin-
ković s svojega agitacijskega potovanja.
Obenem se je Voja Marinković tudi in-
formiral o razpoloženju primorskega
ljudstva napram politiki demokratske
stranke.

Marinković je dal o svojem potovanju
novinarjem razne izjave, v katerih po-
vdarja, da je zadovoljen s konferenca-
mi, ki jih je imel v Primorju. Prezgoda-
je še govoriti, kam se bodo odločile pri-
morske mase, ali bodo mogli radikalni
in radičevci še naprej obdržati svoje
pozicije, ali ne. Kar se tiče demokratske
stranke, ni nobenega dvoma, da je ona
ohranila svojo pozicijo. O fuziji demo-
kratske stranke z muslimani je Marinko-
vić mnenja, da bo do te fuzije prišlo,
ker ni nobenih programatičnih razlik
in odnošaji so bili dosedaj vseskozi pri-
jateljski. V vsakem slučaju je Marinko-
vić mnenja, da mora biti demokratska
stranka močna, da mora biti ona nekaj
korektiv za naše notranje razmere.

DAVIDOVIĆEVA AGITACIJSKA POTOVANJA.

Beograd, 5. septembra. Šef demokrat-
ske stranke, g. Ljuba Davidović, bo pred
svojim odhodom v Kragujevac in Črno-
goro posetil še Sarajevo, kjer bo imel
strankino konferenco. Ob tej priliki bo
stopil tudi v zvezo z muslimanskimi
prvaki.

KONFERENCA VODITELJEV HSS.

Zagreb, 5. septembra. Včeraj sta pri-
spela v Zagreb minister agrarne refor-
me Pavle Radić in tajnik v ministrstvu
socialne politike dr. Krnjević. Takoj
po prihodu sta politika posetila Stje-
pana Radića v njegovem stanovanju.
Vršila se je kratka konferenca, na ka-
teri sta Pavle Radić in Krnjević poro-
čala o situaciji v posameznih resorih
ministrstev seljačke stranke in o situaci-

Bodite brez skrbi, da bo narod našel
pravi odgovor na to čudno slogo, da sta
se našla največja nasprotnika v obram-
bi interesov Trboveljske!

ji v obče. Popoldne se je vršila pri St.
Radiću konferenca članov vodstva HSS,
ki se nahaja v Zagrebu. Navzoči so bili
razen St. Radića tudi dr. Maček, dr. Kr-
njević, Stj. Košutić, Pavle Radić in ne-
koliko poslancev. Razpravljali so o delu
vodstva v odsotnosti St. Radića in raz-
deljeno je bilo delo za organizacijo se-
stankov, ki se bodo vršili to nedeljo po
Hrvatskem.

Ob 21. je P. Radić odpotoval v Sara-
jevo na proslavo tisočletnice hrv. kralje-
stva. St. Radić pa je ob 0.10 odpotoval z
dr. Krnjevićem v Ženevo. Na kolodvoru
je imel St. Radić krajšo konferenco z
bivšim ministrom dr. Janjićem.

GOSPOD MAKSIMOVIĆ BO VENDAR- LE POPUSTIL.

Beograd, 5. septembra. Notranji mini-
ster Maksimović pride 8. t. m. v Zagreb,
da se s predsedstvom HSS sporazume
glede vprašanja javnih bilježnikov, ob-
činskih komisarjev in glede premesti-
tve uradništva v Hrvatski in Slavoniji.

KONFERENCA RADIKALNIH MINISTROV.

Beograd, 5. septembra. Radikalni mi-
nistri gg.: Gjuričić, Velja Vukičević, dr.
Stojadinović, Boža Maksimović in Anta
Radojević so imeli sinoči v predsedni-
štvu vlade krajšo konferenco, na kateri
so govorili o politični situaciji in o naj-
novejših dogodkih. Konferenca je traja-
la od 17.30 do 18. in so bili na njej
odobreni krediti: 1 in pol milijona di-
narjev za zgradbo obale pri Ulcinju, en
milijon za popravo pristanišča v Gružu,
dalje 400.000 Din za popravo pristani-
šča pri Podgori.

POSOJILU SUŠAKA.

Sušak, 5. septembra. Mestni načelnik
je ob priliki posetov raznih ministrov na
Sušaku povdaril potrebo večjega poso-
jila za mestno občino. G. Kučić potuje v
to svrhu v Beograd. Dosedaj še ni go-
tovo, ali se bo sušaška občina pogajala
z državo, ali pa s privatnimi finančnimi
skupinami. V vsakem slučaju bo poso-
jilo precej veliko in se bo uporabilo za
ureditev sušaške luke in ulic.

Grozodejstva vlade Cankova.

Beograd, 5. septembra. V Beograd je
dospel bivši okrajni tajnik za časa vlade
Stambolijskega Ninčo Pop Ivanov. No-
vinarjem je poročal o položaju v Bolgar-
ski in odkril grozotne stvari o divjaštvu
Cankovih hlapcev. Povedal je, da je bil
skupaj z drugimi pristaši zemljedelske
stranke zaprt v neko vaško šolo. Že na
potu v šolo bi ga moral orožnik ustreliti.
Pa se ga je usmili, ker sta se od preje
poznala. Neko noč so bile vržene od de-
tektivov v šolo bombe. Od 40 aretiran-
cev sta ostala neranjena samo on in še
nekdo drugi. V zmešnjavi, ki je nastala
vsled eksplozije, se mu je posrečilo po-
begniti. Po umoru aretirancev je izjavil
okrajni predstojnik, da so hoteli emi-
granti aretirance osvoboditi in zato jih
je dal on v silobranu (!) ubiti. Stvar je
bila s tem opravljena. Po dolgem tava-
nju je končno prispel Pop Ivanov v Ju-
goslavijo. Na poti je izvedel, da so de-
tektivi posilili njegovo ženo in njegovo
14 letno hčerko. Okrajni predstojnik, ne-
ki major pa je posilil njegovo sestro.
Pop Ivanov je izjavil, da ne bo miroval,
dokler se ne maščuje.

BOLGARSKI KOMITSKI VOJVODA JOVAN BRLO — UBIT.

Beograd, 5. avgusta. Po vesteh iz Ca-
ribroda je bil te dni ubit od neznane
osebe sloviti vodja komitskih tolp voj-
voda Jovan Brlo, načelnik v čustendil-
skem okrožju in organizator krvavih
vpadov na naše ozemlje.

Po Todoru Aleksandrovu, Panče Mi-
hajlovu in Alekopaši je bil vojvoda Br-
lo najaktivnejši član makedonskega re-
volucionarnega komiteta in med vsemi
najkrvočnejši.

KONFERENCA STRESEMANN Z MI- NISTRI ANTANTE.

London, 5. septembra. V drugi polo-
vici tega meseca se bo vršila v manjšem
švicarskem mestu ali pa v severni Itali-
ji konferenca med Stresemannom in zu-
nanjimi ministri antante. Konferenci bo
prisostvoval tudi Mussolini.

SARAJEVSKA SVEČANOST.

Beograd, 5. septembra. Glavni tajnik
kluba HSS Rude Bačinić je sinoči odpo-
toval v Brod, kjer se sestane z ministrom
Pavlom Radićem. Nato potujeta skupno
v Sarajevo, kjer bo Pavle Radić zastopal
vlado na proslavi tisočletnice hrv. kra-
ljevstva. Pravtako bi moral zastopati vla-
do tudi dr. Srškić, ki pa je obolel. Srškić
je prispel včeraj z avtomobilom v Beo-
grad po privatnih poslih. V nedeljo po-
tuje Srškić v Crikvenico, kamor dospe
tudi njegova obitelj.

KAKO BO LJUDSTVO SPREJELO NA REKI ITALIJANSKEGA PRESTOLO- NASLEDNIKA.

Reka, 5. septembra. V četrtek pride na
Reko italijanski prestolonaslednik. Ita-
lijanske oblasti se pripravljajo na spre-
jem. Ker je znano, da naše ljudstvo pri
sprejemu noče sodelovati, bodo italijan-
ske oblasti uvedle posebne vlake in
skušale na ta način privedi na Reko čim
več podeželskega ljudstva.

KUGA V CARIGRADU.

London, 5. septembra. Iz Carigrada
poročajo, da se je pojavilo tam nekoli-
ko slučajev kuge. Turške oblasti so
podvzele vse mere, da se epidemije ne
razširi.

Avstrija in Nemčija.

I.

Na Dunaju, 3. sept. 1925.

Tudi en del jugoslovanskega šasopisja se čedalje bolj zaveda resnosti in bližajoče se aktualnosti združitve Avstrije s Nemčijo. Takozvani *Anschluss* — je vprašanje bližnje bodočnosti. Nič ne pomaga, mašiti si ušesa pred kričečimi dogodki, ki se lepo sistematiški vrste drug za drugim, ali vtikati glave v žakelj malomarnosti ali napačne samozavesti in ne videti, kaj se godi okoli nas, kar nas more že pojutranjem presenetiti in nas postaviti v neprijeten položaj, na kateri nismo bili prav nič pripravljeni. — Svetovna vojna se je vendar dosti dolgo vlekla, o njenem koncu je vladalo tudi pri nas splošno prepričanje, vtemeljeno najbolj v naših požbožnih željah, — ali kako smo bili pripravljani na tak konec? Najbolje, ne govoriti o tem! In tako bi mogli nekega lepega dne stati pred gotovim dejstvom, da so vsi Nemci združeni tudi dejanski, kakor so danes — v duši, po srcu in pameti! Le vprašujemo sami sebe: **Da smo mi na njih mestu, kaj bi delali?** Prav gotovo bi se veliko bolj kričali o združitvi, čeprav bi za njo manj — delali. Taki smo pač!

Prav zato pa je skrajni čas, da pogledamo realnosti pogumno v oči, da rečemo bobu bob in popu pop ter se ... pripravljamo na ta novi, vendar docela naravni položaj v Evropi. Mi ne moremo ničesar preprečiti, niti zavleči ne; zato bodi naša glavna in edina skrb ta, da zopet mi in morda edino mi ne spotegnemo ta kratkega, pa bomo potem hrabro zvonili po toči.

Po tem uvodu si ogledimo brez predsodkov in praznih nad celotno vprašanje — združitve vseh Nemcev v eno samo nacionalno državo.

Že v stari Avstriji je bilo dosti živahno gibanje za — Veliko Nemčijo. Kdo se ne spominja na Schönerrera, Wolfa itd. in na alldesche ali grossdesche propagando v obeh državah? Ognjišče temu nevarnemu gibanju v Avstriji je bilo baš med Nemci na Češkem, za njimi so se gnali najbolj Nemci in nemškutarji po Štajerskem in Koroškem, celo tista peščica na Kranjskem je previdno stopicala za njimi. Program tega gibanja se je celo odrekel Galiciji in Dalmaciji, samo da bi Velika Nemčija zagospodovala na Adriji ter pohrustala Čehi in Slovence. Nemški most na Jadran je bil njihov najmanjši ideal, o Drang nach Osten jim je kazal pot do Bagdada. Velik del železnice (Anatolija) so itak že imeli v rokah in gradili so naprej proti perzijskemu zalivu.

Velikonemško gibanje je bilo torej že v stari Avstriji prav nevarni politični program tako žilavega in podjetnega naroda. Objektivni zgodovinar jim ne bo mogel odrekat velikopoteznosti in tudi ne možnosti, da bi taki načrti ne bili izvedljivi. — Posebno Čehi in Slovenci smo skrbno motrili to gibanje, ker smo se zavedali nevarnosti, ki nam preti in žuga z narodno smrtjo. Zato ni nič čudnega, ako je že oče Palacký izrekel za tiste čase umljivo ... znano krilatico o — potrebi stare monarhije ... Čehi in Slovenci so živo čutili nevarnost, ki bi jo brez dvoma prinesla Velika Nemčija od Hamburga do Adrije.

Da se velikonemško gibanje že v stari Avstriji ni razvilo do nevarnih dimenzij, je dvojne vzrokov, je posledica dveh dozdnevno nasprotujočih si državotvornih programov.

Prvi program vsebuje eno samo besedo: **Habsburgovci**. — Včasih smo se norčevali: »Išče se društvo za — predsednika!« Ako bi Habsburgovci ne imeli države, bi si jo poiskali ... nikar pa, da bi svojo mogočno staro Avstrijo poklonili Hohenzollerjem. Stari Frane Jožef je baje nekoč s ponosom vzkliknil, da je v prvi vrsti »ein deutscher Fürst«, toda tiha jeza ga je le grizla, da ni bil nemški cesar, kakor njegovi predniki. Kaj še, da bi on privoščil kakemu Viljemu Hohenzollerju prvenstvo! Vsa generaliteta in aristokracija je bila prežeta istega duha in ni se prebolela leta 1866. — Protestantizem in pruska nadutost sta podpirala stebre katoliške Avstrije. — Zato je ostalo vsenemško gibanje v Avstriji v bolj skromnih mejah ... vročekrvnejših pangermanskih iredentistov,

ki niso nevarni državi in dinastiji! Ako bo res kdaj potreba, dobé brco in konec!

Drugi program je bil: **praktičnost Avstrije za svetovno pozicijo — nemštva**. Ideologija, izražena v prejšnjem stavku, ni bila jasno izrečena v nobenem programu, ali prešinjalo je kri in mozek takozvanih pravih, praktičnih Nemcev, ki so izbornu paralizovali in odbijali Vsenemce ter veliko resničnejše utemeljevali eksistentno upravičenost Avstrije nego je to storil oče Palacký in so za njim mnogi češki in slovenski patrijotje ponavljali usodno njegovo sicer dobro mišljeno zmoto (ako bi Avstrije ne bilo, morali bi si jo ustvariti!). Govorili so: Obstoje Avstro-Ogrske je za nemštvo neprimerno večje vrednosti nego bi bila Velika Nemčija tudi v najširših mejah možnosti. Devet milijonov avstrijskih Nemcev veže nase: Čehi, Poljake, Ukrajince, Slovake, Madjarje, Rumune, Slovence, Hrvate, lep del Srbov in Italijanov, torej trikrat več nemcev, ki nevedé in nehoté služijo nemškemu namenom. Nemški most do Adrije, Drang nach Osten, pot preko Balkana na Bagdad in še dalje imajo z neodvisno Avstrijo večjo verjetnost na uresničenje nego z Veliko Nemčijo, od katere bi mnogi deli monarhije odpadli in ki bi imela veliko več sovražnikov.

Vsenemci kot politična stranka so imeli torej v tej drugi ideologiji močnega nasprotnika, ki je pa bil nam nasproti sicer potuhnjene, toda veliko bolj nevarne sovražnik.

Vsenemci v obeh državah so šli odkritosrčno po svoji poti, nastopali pri volitvah in v parlamentih. Imeli so svoje časopise in trošili med narod knjige in brošure, ki so širile vsenemško propagando.

Pred vojno sem ob neki priliki razmesaril jedno tako brošuro, ki je napovedala Avstriji potop v vsenemškem morju, Čehom in Slovencem pa tako-le perspektivo: Keine Gefühlsduselei mit Demokratie und Parlamentarismus. Für sie kein Parlament, keine nationale Beamten, keine Schule, kein Theater, keine Zeitung, keine Kirche itd.

Ob začetku vojne, ko je Viljem napovedal konec zmagoslavne vojne do Božiča (poza-bil je le še povedati: katerega leta bo ta Božič!), je izšlo več brošur, ki so že narekavale — nemški diktat mirovnih pogojev. Lasje so nam vstajali od gujeva in jeze proti toliki nemški oholosti, samozavesti in brezmejni okrutnosti. V septembru 1914 je izšla v Monakovem brošura, ki je Avstrijo izbrisala z zemljevida in Velika Nemčija je segala globoko na Balkan. Tudi nam Slovence je napovedala narodno smrt. — Ko pa razpravlja tudi pesimistiške možnosti, pravi končno, da konča vojna celo v takem slučaju Nemčiji v korist, ker najmanj, kar more in mora pridobiti je — Nemška Avstrija, ta davna srčna želja vseh pravih Nemcev.

(Ne spominjam se, dali je pisec s to Avstrijo pohrustal tudi Čehi in Slovenci. Spominjam pa se, da ste napredni Ljubljancje poslali na kabineto pisarno Njegovega Velikanstva ponižen protest proti — svobodni kolportazi take veleizdajske brošure!)

V najslabšem slučaju torej — **Anschluss** Avstrije, seveda s tem tudi zagotovljen nemški most do Adrije!!

Zaman naj bi bil ves naš žilavi odpor skozi cela stoletja, ko smo prav mi Slovenci tvorili trden jez tistih 100 kilometrov od Trbi-ža do Trsta, kar je 12 let poprej z zgovorno besedo živo naslikal naš plemeniti francoski prijatelj André Chéradame v svoji znameniti knjigi: »L'Allemagne, la France et la question d'Autriche«. Narisal je svetlo malo kartico s tistimi nesrečnimi 100 km preko slovenske zemlje, ki jo stoletja uspešno brani majhen narod, vreden občudovanja vsega kulturnega sveta.

Svetovna vojna je pa končala malec drugače nego so si to predstavljali Nemci sploh. Tudi Anschluss Avstrije se ni izvršil, kar so pričakovali v — najslabšem slučaju. Toda ta ideal ni izgubil iz nemške duše, boj za uresničenje so previdno nadaljevali in bližajo se srečnemu izidu ...

A. G.

O tem pa prihodnjič.

Westminsterski petrefakt.

Westminster je ostal nepremičen in nedotakljiv, kakor verz iz korana. Še danes pade opazovalcu notranjega življenja angleške parlamentarne institucije kot nekaj prečudnega v oči boj med institucijo, ki se noče iz-

premeniti in med ljudmi, ki so postali drugačni in ki poskušajo stvar sedaj modificirati, ne da bi se jim to kdaj posrečilo.

Da bi zmisel tega boja pravilno razumeli, moramo poseči za par stoletij nazaj. Oni, ki

so takrat poleg kralja v pravem pomenu besede vladali v državi, so bili lordi in veleposestniki. Dolgo časa so bili osvobodjeni vseh dolžnosti, dokler se ni pokazala potreba, da se temu »magnam consilium regni« naložijo gotove denarne obveznosti. Morali so torej zvišati davke in veleposestniki so sporazumno s kraljem sklenili, da izvolijo sprva direktno, pozneje pa potom svojega ljudstva vrsto oseb, ki bi naj proučevale sredstva posameznih pokrajin. Ljudstvo je takoj uvidelo, da njegovi takozvani »zastopniki« nimajo druge naloge, kakor da izžemo iz njega nove davke.

Nesrečni poslanci, po eni strani od svojih višjih z ravnodušnostjo obkladan in zaničevani, je bil po drugi strani deležen sovraštva poljedelcev, ki so ga smatrali odgovornega za vso ljudsko bedo. Ker so se na ta način povsod pokazale težkoče, so sprevideli, da se ta svet pobiralec davkov najlažje ohrani intaktnega, če se kolikor mogoče najmanj trušča povzroča glede oseb njegovih članov. Zato so določili, da se nikdar nobenega poslanca ne sme nagovoriti z njegovim imenom, pač pa le z imenom okraja oziroma mesta, ki je bilo podrejeno njegovi kontroli. In še danes se noben poslanec ne bo drznil izgovoriti tekom debate ime svojega tovariša. Uporablja se obligatna formula: častiti poslanec tega in tega volilnega okraja ...

V starih časih se je anonimni in obsojen poslanec izpostavil nevarnosti, da je ponoči, ko se vračal od zasedanja domov, ob priliki kakšnega neprijetnega srečanja plačal svoje mesto z življenjem. Vsled tega so bile potrebne ponočne garde, ki so s sulico in težko lesčerbo po zasedanju spremljale poslance domov. Danes sta znanost in industrija podarili človeštvu plin in elektriko, toda Westminster vsega tega ne pozna. Westminster že še danes baklje in smrdeče lesčerbe. Vsakokrat, kadar se seje zavlečejo pozno v noč, vidiš po hodnikih parlamenta postavbo s sulico in lesčerbo, ki od časa do časa vabi člane parlamenta, da jih spremi domov. Čudno, da ni doslej še nihče od humoristično razpoloženih poslancev sprejel tega vabila.

Početkom leta 1600 je znana »smodnikova zarota« hotela pognati angleški parlament v zrak. V obeh Westminsteru obstoja ta zarota še danes in straža, ki je morala po atentatu preiskati vse kleti v Westminsteru, eksistira še danes. Kadarkoli se kralj ali član kraljeve hiše udeleži slavnostnega zasedanja, ga ne puste prej v notranje prostore, predno ni straža izjavila, da na svojem pohodu po kletih ni srečala nobene sumljive osebe in da ni našla nobenega sode s smodnikom.

Novo zgrajena zborovalna dvorana (po l. 1834) je obremenila Westminster s težkim problemom: kako čuvati tajnost dela lordov? In Westminster ga je rešil s pomočjo

fikeije ... geografskega značaja. Kakor razdeli geograf globus v abstraktno linijo v dve polovici, tako je Westminster med obema zbornicama postavil idealno pregrado. Kar dela zgornja zbornica, tega ne ve spodnja in čeprav bi pisali časopisi o tem. Naj pišejo! Stoletja od leta 1215 je zbornica lordov tajno zborovala. Vsled tega tajnost eksistira. Poslanci ne morejo, ne smejo vedeti, kaj se dogaja v sosednji zbornici. Če leta 1215 ni bilo nobenih časopisov, jih tudi danes ni in jih sploh nikdar ne bo. Tako trdi Westminster.

Izredno kompliciran sistem principov in pravil je bil merodajen pri zidavi poslanske zbornice. Iz nekakšnih misterioznih vzrokov so se odločili zgraditi dvorano, ki ima to prednost, da se le s težavo razmesli v največ tristo ljudi, pod pogojem seveda, da zavzame vsak poslanec čim najmanj prostora. In ob določeni uri početkom zasedanja planejo poslanci skozi odprta vrata v parlament, da bi zasedli važna mesta. Najvažnejša, namreč spredaj. Kdor je prišel prej, je dobil prostor pred veliko, lepo mizo, drugi zadaj. Kdor je prišel prepozno, mora na galerijo. Toda čemu ta ostri boj za sprednje prostore, za bližino tiste lepe mize? Miza stoji nasproti prestolu, za njo sedi speaker z lasuljo na glavi, poleg njega trije pisarji, tudi z lasuljami. Toda to še ni vse. Na skrajni konec mize je postavil Westminster majhno omarico iz orehovega lesa, tako majhno, da bi komaj klobuk spravil vanjo. To je tribuna! Stari časi niso poznali tribuna, pa jih tudi današnji čas ne pozna. Westminster je postavil na mizo leseno škatljo in jo krstil »tribuna«. Pa velja. In pred to tribuno, za ono lepo mizo, imajo poslanci pravico, devati svoje noge na mizo, da se vzbudi v njih iluzijo absolutnih gospodov, dočim so v resnici le marionete — v nepremagljivih rokah Westminsterja.

Toda Westminster je moral rešiti še drugi, mnogo težji problem. Že pred davnim časom so poslance prenehali s tajnimi zborovanji. Seje so javne, kaj storiti! Westminster je s svojo rešitvijo dokazal svojo ostroumnost. »Publika sme k zasedanjem, vendar bomo tako uredili, da ona ne bo videla poslancev in poslanci ne nje.« Po tem principu so bili urejeni vsi prostori določeni za občinstvo. Privilegiranci z vstopnicami imajo na razpolago dve, tri majhne lože, odkoder vidijo le gornji del dvorane, slavno mizo z mistično tribuno in čevlji in par klopi. Za ostalo občinstvo je mesto v ozadju dvorane, za omrežjem, odkoder se vidi le par vrst klopi in kjer se niti ne sliši, kaj se govori v dvorani.

Taka je ta stara in slavna institucija, angleški parlament. In da to resno razmotrivaje o življenju in običajih slavne starca Westminster dostojno zaključimo, ponavljamo po svoje formulo islama: Westminster je velik in speaker je njegov prorok.

Petletnica koroškega plebiscita.

Maribor, 4. septembra

Dne 10. oktobra t. l. poteče pet let od onega usodnega dne, ki je znova potegnil mejo med svobodno Jugoslavijo in slovensko zibelko — Koroško, in karakteristično je, da stopa ravno ob tej obletnici koroško vprašanje znova na dan. Nem. akcija za priključitev Avstrije Nemčiji postaja dan za dnem močnejša. To čutilo posebno mi na meji. Že nekaj kilometrov od Maribora delujejo nešete politične in nepolitične sile na priključitev. Nedeljo za nedeljo se vrše pod raznimi firmami tozadevna ljudska zborovanja. V Radgoni, Lipnici, Arnežu, Ivniku itd. so se nedavni sestanki razvili v zelo obsežne manifestacije. In čudno, noben naš list ni niti z besedico omenil teh manifestacij, katerih klici so odmevali vse do naše meje. Enake manifestacije so se vršile tudi v Pliberku, Velikovu in drugod po Koroškem.

Na Koroškem delajo sedaj že nekaj tednov priprave za slovesno proslavo plebiscitne petletnice, ki se bo vršila v Celovcu in ki bo obenem tudi največja dosedanja manifestacija koroškega renegatstva za priključitev k Nemčiji. Te proslave se udeležijo vsa koroška društva Heimatsdiensta, Volksweltra, Jugendbunda, Südmarke itd. Svoj prihod so najavile številne deputacije iz vse Avstrije in celo iz Nemčije. Istočasno se bo vršil sestanek borcev za »osvobodjenje« Koroške; torej onih, ki so pobijali v l. 1918—1919 naše ljudi in požigali slovenske hiše. Razen tega bo zastopana tudi dunajska vlada po posebnih odposlancih in — kakor se govori — pošlje berlinski Reichstag tudi svoje delegate.

Tako se pripravljajo onstran meje na proslavo plebiscitne petletnice. Nekdaj sloven-

ski Celovec bodo ta dan napolnili klici tisočev Nemcev, proslavljajoč plebiscit in zahtevajoč združitve Avstrije s Nemčijo. Da bodo ob tej priliki navzoči tudi zastopniki »neosvobodjenih« iz Meziške doline in iz Štajerske, je samoposebi umev

ledju, ki naj varuje severni slovenski center — Maribor.

Le mesec dni nas še loči od plebiscitne pletenice, vendar pa se še lahko izvrši vse potrebno. Sestavijo naj se skupni odbori vseh narodnih društev in povabijo naj se tudi vse slovenske stranke, da se pripravijo po

celi Sloveniji veliki ljudski labori, na katerih bo Slovenija spregovorila svojo jednolično plebiscitno besedo, potrjeno s sveto prisego naroda, da ne bomo mirovali, dokler ne zavijemo na Gospodarskem polju jugoslovenska državna trobojnica.

—v. b.—

Kdo oddaja učiteljske službe.

(Dopis iz mariborske oblasti.)

Javna tajnost je, da so se oddajale učiteljske službe pod prejšnjim režimom v prvi vrsti iz politično strankarskih vidikov, ne pa po službenih letih, kvalifikaciji in družinskih razmerah, kar bi moralo biti pravzaprav v postev. Glavna beseda pri tem niso imele šolske oblasti, ampak oblastna tajništva SDS, katera so dobila vpogled v akte ter je njihova beseda na merodajnih mestih več zalegla, kakor vsi drugi razlogi. To je vedelo tudi učitelstvo in žalobog, da je šlo v svoji kratkovidnosti tako daleč, da je na stran svojega stana in svoje organizacije pritiskalo kljuko tam, kjer je največ izdalo. T. j. pri oblastni tajništvu SDS. Saj je videlo, da ima tajnik politične stranke pri velikem županu več besede, kakor pa prosvetni župan v občastni prosvetna referenta. Na ta način se je učitelstvo demoraliziralo in šolska oblast, ki bi si morala čuvati moč in ugled, je postala kratkomočno brezpomembna dekla, udinjana politični stranki, ter ji je bila na razpolago povsod in v vsem. Zato je umljivo, da so se zamogle vršiti take krivice in persekucije. Umljivo pa ni, da so mogli in hoteli kriti vse te krivice, ki so se dogajale nad učitelstvom, predstavniki šolskih oblasti s svojo osebnostjo. Saj na vse zadnje pade le na nje vsa odgovornost, oblastni tajnik politične organizacije, ki je pravzaprav največ povzročil, pa si umije roke.

Z izpremembo režima smo upravičeno pričakovali, da se preneha s temi nenavadnimi metodami, ki škodujejo in morajo preiti ali slej škodovati ne samo šol in učitelstvu, ampak tudi šolski oblasti kot taki ter prav tako politični stranki. A kdor je v svoji naivnosti in pravcoljubnosti to pričakoval, ta se je temeljito varal. Gospodje, kateri so do sedaj razpolagali s službami in učitelstvom, so se teh nenavadnih in škodljivih metod tako privadili, da jih ne marajo in tudi ne morejo več opustiti tudi ne pod novim režimom, pri katerem naravno ne bi smeli imeti nobene besede.

Dejstvo je namreč, da oblastni tajnik g. Spindler še vedno kliče k sebi učitelstvo ter mu ponuja službe. Zato javno vprašamo

predstavnike šolskih oblasti z velikim županom na čelu, po katerem paragrafu je oblastni tajnik Spindler upravičen v to. Saj se, čeprav gospodje ravno tem oddeku silno radi drže paragrafov, zato je nam neumljivo, kako se more goditi kaj takega in se celo zanj, ko je vendar na krmilu vlada, ki pravi o sebi, da hoče uveljaviti povsod red, pravico in zakonitost.

Česar se nase solstvo upravlja ne iz strokovnih, ampak v prvi vrsti iz politično-strankarskih vidikov, od tedaj je zašlo na jako opolzko in dvomljivo pot. To žalostno dejstvo smo okusali že dve leti in ga okusamo še sedaj. Imamo začetek šolskega leta. Če nečemo imeti reda in razvoja, bi morala vsaka šola imeti polnoštevilno učitelstvo. In kaj imamo? Celo vrsto šol je zasedenih le za največjo silo, razredi so prazni, učitelstvo pa na razpoložanju in še danes ne ve, kje bo njegovo mesto. Da bi se začetkom šolskega leta nastavilo lanske učiteljske abituriente in abiturientke, na to sploh ni misliti. Tako vlada kaos v učiteljski upravi vedno večji od leta do leta. Naj gospoda pri prosvetni upravi javnosti poda statistiko, koliko razredov je ob pričetku šolskega leta praznih in koliko učitelstva na razpoložanju, oziroma brez službe. Obenem pa naj navede za to prave vzroke! Seveda, če oddajajo službe tajniki političnih strank, ne more biti drugače.

V šoli mora zavladati načelo, da se upravlja strogo strokovno, če nečemo doživeti njene popolne propasti. Sedajni predstavniki šolskih oblasti pa so po veliki večini prišli do teh važnih mest ne kot strokovnjaki, ampak kot eksponenti politične stranke. Zato je pri njih »suprema lex« politična pripadnost in delovanje, ne pa strokovna izobrazba in potreba. Ti predstavniki ne morejo upravljati niti našega šolstva brez strankarske politike. Zato naj puste šolsko upravo, kateri niso ali pa ne morejo biti kos, ter jo naj prevzamejo taki moške, katerih osebnost jamči za red, pravico in zakonitost.

Od nove vlade upravičeno pričakujemo, da napravi red tudi pri zavoženju upravi našega šolstva.

Fašistovska taktika in aktualni problemi.

V četrtek dopoldne so se zbrali v Rimu senatorji, poslanci in tajniki pokrajinskih fašistovskih zvez, ki jih je pozval v Rim generalni tajnik fašistovske stranke Farinacci, ki so ga vsi navzoči burno akklamirali. Ob splošni pozornosti je imel važen političen govor, v katerem je izjavil približno sledeče:

Voditelji, senatorji in poslanci, fašisti! Predno se razidete v svoje pokrajine sem čutil potrebo, da vas skličem in vam sporočim ono, kar smatram za potrebno, da se čimbolj trnjevo vezi med redovi in voditelji. Komaj dva meseca je, da ste me nazvali svojim namestnikom in trdno sem uverjen, da sem vredn vašega zaupanja.

Fašizem zadobiva z vsakim dnem novo obliko in njegovo akcijo utrjuje plebiscitarne odobritve. Zmagali smo v Palermu, ki se je smatrala za najtrdnjše protifašistovsko trdnjavo in ta zmaga ni važna za Italijo, marveč za inozemstvo, ki se je preveč resno bavilo z nekaterimi možmi, ki bi jih morali po naši revoluciji oddati v kak predzgodovinski muzej. Tudi druga središča so pokazala, da je narod z nami, da nas občuduje. Vlada je mnogo storila v vseh pokrajinah in na tisoče delavcev je prišlo do kruha. Italijanski narod je z nami. Nasprotniki trošijo stote in stote papirja, da bi omalovaževali naše uspehe. Niti inozemstvo jih ne smatra več za resne, kajti inozemski tisk pričenja razumevati fašizem. Nedavno so na londonskih cestah in pariških trgih vzklikali Mussoliniju in fašistovskemu dahu. Naša zasluga je, da se včerajšnje razpadajoče Italije danes boje.

Po špekulaciji z Matteottijem procesom se nasprotniki danes tolažijo z Mussolinijevim zdravjem in z nesporazumljenjem v stranki. Zagotovim vas, da je naš vodja zdrav in ravno pred nekaj dnevi mi je izjavil, da se čuti fizično popolnoma okrepjenega in da se mora njegov naslednik šele roditi. Kar se tiče nesporazumov v fašistovski stranki vas opozarjam, da ne pridejo v poštev pokrajinski spori v gibanju stotisočev mladih moči. Naše stranke ne morejo spraviti s tira niti socialisti in tudi ne popolari, ki so slepo sledili svojim voditeljem. Vendar moram podariti, da morajo zginiti gotovi spori, ki izhajajo samo iz ambicij in osebne rivalitete. Udarci na glavo niso dovoljeni; stranka je z ozirom na svoj hierarhični ustroj nepristranski sodnik nad vsemi svojimi člani.

Neki idiotski tisk naglašja, da je pri nas debata prepovedana. To ni res. Nasprotno, mi želimo, da se sklicujejo fašistovska zborovanja in pokrajinski kongresi, ki naj razpravljajo o strankinih zadevah.

Sicer je pa potrebna disciplina napram Vojvodi. Fašizem mora biti kompakten, ako hoče biti močan, sicer kažemo, da nismo razumeli tega velikega pojava. Kdor izstopi iz naših vrst, je riba na kopnem. Par mesecev se robanti pri nas do agonije in nato se pristopi k sovražniku. Tako početje priča o pomanjkanju discipline. Sledi seveda pozabljenje. Povsod se snuje nekaj novega, fašizem pa je eden in eden je Mussolini. Če smo izgubili kakega poslanca ali bivšega ministra, smo dobili 30.000 novih članov, med temi ugledne moške, ki hočejo služiti fašizmu brez kompenzacij. Pridružili so se nam moške, ki se niso nikdar bavili s politikom.

Nato je Farinacci odgovoril Ovigliju. Rekel je, da se ne more brigati za one, ki so bili po pravici ubiti. Obžalujem samo Oviglijevo pismo, v katerem pravi, da ne more razpravljati z menoj, češ da nisem dovolj izobražen in resen. Nadalje je Farinacci navedel momente, ki naj pričajo baš o nasprotnem. »Toda neglede na to,« je naglasil gen. tajnik, »se mi poživljamo na tako kulturo — predpostavljam, da je Oviglio resen —, ki pomeni negacijo vsake zvestobe in vsakega zdravega entuziazma.

Sledil bom seveda na poti, ki ste mi jo začetali na zadnjem kongresu. Politično in gospodarsko gibanje pa mora imeti v vas zveste in sigurne sotrudnike.

Vlada se bavi z važnimi problemi in se mora opirati na vas. Pred nekaj dnevi mi je rekel Mussolini: »Zmagoslavno moram izvajevati žitni boj in boj za lro, rešiti moram mednarodna vprašanja, ki so v tesni zvezi z vso našo bodočnostjo, pripraviti moram zakon za fašistično rekonstrukcijo in ne maram, da bi me motile epizode v stranki, tudi če bi bile važnejše.« Ta njegova želja mora biti naše povelje.

V tej zvezi naj omenim upravne volitve, katerim najodločnejše nasprotujemo, ker pomenijo samo izgubo časa in energije. Z enizijazmom je bil torej podzavljen puverner v Rimu in Napolju.

Končno je Farinacci dejal, da nima ničesar več omeniti, kajti spremenil se ni niti fašistovski program uliti fašistovske bojne metode.

Povedal torej ni mnogo novega in baš to je najvažnejše, ker kaže, da se fašisti še daleč ne mislijo resneje pečati s svojimi nasprotniki, ker se smatrajo še vedno dovolj močne, da magari s svojo milico zadušijo vsako resnejše gibanje.

Wirthov izstop iz centra.

Josef Wirth, bivši nemški državni kancelar, je podal nemškimi novinarjem senzacionalno izjavo o svojem izstopu iz centra.

Njegovo znano pismo predsedniku centra Fehrenbachu nikakor ni bilo le osebno dejanje, ker predobro ve, da le osebna dejanja nimajo nobene politične vrednosti.

Moje postopanje ni izraz kakšne resignacije, temveč izvira nasprotno iz trdne volje, da vzbudim v centru gibanje, ki bo ži-

velo v starem pravem duhu centra in ki se bo orientiralo v imenu krščanske demokracije, za katero se borim.

Ker je že njegovo pismo objavljeno, nima vzkroka, da ne bi povedal svojih političnih namenov in zato izjavlja, da se bo udeležil zborovanja centra v Berlinu, da se za svoje ideje bori.

»Germania« poroča, da dobiva Wirth cele kupe soglasujočih izjav in sicer iz vseh kro-

gov stranke. »Germania« konstatira zato, da izvira Wirthov korak iz dobro preudarnega sklepa in da zato ne bodo izostale posledice. Kar se piše, da je izstopil Wirth iz stranke le iz jeze, ne odgovarja resnici, kar bodo bližnji dogodki tudi jasno dokazali.

Wirthova pozicija je vsled smrti 79 letnega voditelja centra Petra Spahna močno okrepljena. Kot naslednik Spahna pride namreč v parlament dr. Krohne, predsednik katoliških mladinskih organizacij, ki je odločen demokrat in republikanec. Nastopil je kot tak na številnih shodih in skupina Wirtha bo z njim bistveno okrepjena.

Na vsak način je jasno, da pomeni Wirthov korak važno razdobje v zgodovini centra in da je ta, dosedaj najbolj enotna nemška stranka, pred razkolom, če ne krene na res demokratično pot ter preneha s kometiranjem s konservativci.

Politične vesti.

Kako poroča »Jutro«. V presojo kvalitete »Jutrovi« poročil krates primer. Včerajšnje »Jutro« piše dobesedno sledeče: »Kmetijski list« piše, da bodo dosedanj volilci Radičeve stranke že zato tudi v bodoče volili Stjepana Radiča in njegove ljudi, ker »dobro vedo, da radičevcem sporazum z radikali ne zapira poti, da se jutri ne bi znova proglasili za republikance in federaliste«. Postena in odkrita beseda! Tako »Jutro« — »Kmetijski list« pa je pisal v resnici take: »Kaj je res? V »Jutru« stoji, da radičevcem sporazum z radikali ne zapira poti, da se jutri ne bi znova proglasili za republikance in federaliste.« »Jutro« je torej svoje lastne besede podtaknilo »Kmetickemu listu« in sedaj prodaja lastno kleveto kot izjavo »Kmetiskega lista«. Samo revolverski listi pokazujejo take kvalitete in to si naj »Jutro« zapomni, če bi imelo še kdaj skomine po nazivu resnega in poštenega lista!

Hrvatsko konferenco v Splitu sklicujejo za 13. septembra poslanci Hrvatske zajednice in radičevski disidenti Mato Jagatić, Stanko Miklavčić in Stjepan Urošić. V tozadevsem proglasu se pravi: »Politični položaj hrvatskega naroda je danes nad vse resen in težaven. Vsled opustitve boja za hrvatske pravice s strani radičevcev je po njihovi krivdi razbita sloga v hrvatskih vrstah in edinstvo hrvatske fronte. Zato morajo vsi zavodni in neodvisni Hrvati stisniti svoje vrste, da se nadaljuje boj za hrvatske pravice do končne zmage.« V to svrhu se sklicuje konferenca, na katero imajo pristop vsi neodvisni in zavodni Hrvati.

Reorganizacija samostojnih demokratov. »Samouprava« poroča, da so samostojni demokrati sklenili, da se izvede popolna reorganizacija njihove stranke. Ta reorganizacija bo veljala v prvi vrsti ustanavljanju novih krajevnih organizacij stranke, oživiljen propagandi in razširjenju oficijelnih glasil. Kdo se ne bi pri tej novi reorganizaciji SDS spomnil na slavno Höferjevo poročila o preureditvi avstrijske vojske. Njegova »Umgrupierung« je bila namreč najbolj sijajen dokaz poraza in isto dokazuje tudi sam. demokratska reorganizacija.

Razkol v češki narodno demokratski stranki. Posl. Engliš je položil svoj mandat in izstopil iz narodne demokratske stranke. Dr. Engliš je bil najbolj finančni strokovnjak narodno demokratske stranke, bil pa je nasprotnik njenih reakcionarnih metod. Obenem z dr. Straskyjem v Brnu je že opetovano nastopil proti oficijelni politiki stranke, toda vodstvo stranke se je končno vedno posrečilo prepovoriti dr. Engliša, da je ostal v stranki. Sedaj pa je definitivno konec. Ze pred izstopom dr. Engliša je veliko število uradnikov izstopilo iz narodno demokratske stranke in skupno z drugimi disidenti ustanovilo novo stranko, ki si je dala ime stranka narodnega dela. Vodstvo te stranke bo prevzel sedaj dr. Engliš in gotovo je, da bo imela nova stranka dosti uspeha. Stranka prične izdajati svoj tednik, podpirale pa jo bodo tudi zelo razširjene in dobro urejevalne »Lidové Noviny«, ki jih izdaja dr. Strasky v Brnu.

Opozicijska petka. Ker je bilo obenem s češkimi, toda v malo večjem razmerju, ukinitelj več nemških šol in vsled uvedbe državne uprave v Marijanskih Laznah (Marienbadu), so sklenile nemške stranke na predlog nemške kmetiske stranke, da se za volitve vse nemške stranke združijo in da se vpostavi nemška fronta. Na predlog Madjarov pa se misli ta fronto razširiti na vso nacionalno opozicijo in ustanoviti novo petko. — Če bo iz te gromko napovedane koncentracije nastal kak učinek, je še negotovo.

Nov komandant za Sirijo. Ministrski svet je imenoval za vrhovnega generala Gramelina. Obenem je sklenil ministrski svet, da se kar najhitreje pošljejo v Sirijo nove čete, da se reši posadko v Suedji, ki še vedno uspešno kljubuje Druzom.

Troministrska konferenca v Zenevi. Belgijski zunanji minister Vandervelde je po daljši konferenci z Briandom in Chamberlainom izjavil novinarjem sledeče: Moji pogovori so potrdili, da vlada med Londonom, Parizom in Brusljem glede osnovnih vprašanj garancijskega pakta popolna enotnost. Ti pogovori so tudi dokazali, kako koristnejši so osebni razgovori od izmenjave diplomatčnih not. Tudi moj razgovor s Chamberlainom, s katerim sem prvič govoril, je potekel v največji prišrčnosti. Vlade Anglije, Francije in Belgije so se zedinile na popoln načrt garancijskega pakta. Juristi v Londonu so sedaj na tem, da preiščejo načrt z ozirom na njegove juridične posledice in da njegova določila natančno prekontrolirajo. Naj pa ne bo v Nemčiji to napačno tolmačeno, kakor da bi šlo za kak načrt zavaznikov, ki bi ga morala Nemčija odkloniti ali sprejeti. Mi smo se samo na ta načrt zedinili in smo sedaj vedno pripravljani, da o njem razpravljamo skupno z Nemci.

Odmev govora Loebeja. Predsednik nemškega parlamenta je imel, kakor smo že poročali, na Dunaju velik govor za pri-

Novosti

zimskih ulstrov in oblek Vam nudi najugodnejše

IOS. ROJINA, Ljubljana

Za časa veleseljma popust

ključitev Avstrije k Nemčiji. Govor je vzbudil med zavezniški velik odpor. Sedaj se vrši v Parizu mirovni kongres, na katerem bi imel v imenu nemške socialno demokratske stranke govoriti tudi Loebe. Vsled njegovega dunajskega govora pa je dejal Herriot, da je boljše, če Loebe ne govori. Loebe tudi v resnici ni govoril, Nemci pa so bili vsled tega zelo užaljeni in so hoteli zapustiti kongres. Incident je poravnal nato francoski minister de Monzie, predsednik kongresa, s tem, da obžaluje, da se je Loebe odpovedal besedi, ker je od tega ravno francoski narod najbolj prizadet. Nato je vstal Loebe se zahvalil za kavalirsko zadoščenje in izjavil, da ni on na Dunaju govoril, da naj delajo Avstriji za nasilno združitve Avstrije z Nemčijo, temveč da se naj poslužujejo le mirnih sredstev. Tako je bil incident popolnoma poravnat na vse strani.

Mosulsko vprašanje pred Zvezo narodov. Mosulsko vprašanje je bilo končno lahko Mosulsko vprašanje je bilo končno lahko predloženo Svetu Zveze narodov. Čim je bila seja odprta, je Briand povabil zastopnike spornih strank, da zavzamejo mesta pri mizi Sveta Zveze narodov, kakor je Chamberlain prepustil svoj prostor ministru za kolonije Ameryju, dočim je turški delegat Tefvik sedel mesto, ki je bilo zanj rezervirano. Turški delegat je nato podal serijo dogodkov ob turško-iranski meji, ki so jih deloma zakrivila plemena pod britanskim protektoratom, deloma pa angleški elementi. Vožigled temu se ne more takoj razpravljati o tako važnem problemu, kakor je mosulsko vprašanje, marveč je treba v prvi vrsti odstraniti te kronične nered. Angleški delegat je mnogo dejstev odločno zanimal, druge pa je skušal ublažiti. Predvsem pa je zavrnil očitke, naperjene proti angleški vladi. Nadalje je predložil nekaj protiožbož in izjavil, da je želja angleške vlade prijateljski sporazum. Nato je govoril v glavni stvari referent, Sved Unden, ki je podal uvodoma zgodovino mosulskega vprašanja, ki smo je pred nekaj dnevi objavili v »Nar. Dnevniku«. Za njim je imel daljši govor angleški delegat, ki je izjavil, da ni vprašanje: ali hoče Anglija obdržati mandat za nadaljnjih 25 let dovolj preizno. Sedanji režim v Iraku ni povsem sličen režimu, potrjenemu kakemu mandatu. Komisija je brzkone hotela reči, naj ostane sedanji režim do stabilizacije razmer. Če je mišljeno vprašanje tako, je Anglija pripravljena prevzeti odgovornost glede Iraka. Anglija želi, da bi se v tem slučaju popravila meja, tako da bi spadali pod Irak tudi zadnji ostanki asirskega plemena. To zahteva upravičeno tudi določeni strateški razlogi. Pri tem se je angleški delegat skliceval na italijansko severno mejo. Ako se to dovoli, je britanska vlada pripravljena sprejeti vsak pravorek Sveta Zveze narodov. Na njegova izvajanja je ves popoldan repliciral turški delegat, ki je z raznih vidikov naglašal, da je edino pravična rešitev priznanje mosulskega vilajeta Turčiji. To vprašanje je treba rešiti ločeno od vprašanja mandata nad Irakom, ki ga ni Turčija nikdar priznala. Razprava se bo nadaljevala.

Delo okoli varnostnega pakta uspešno napreduje in pričakuje se skorajšnji zaključek, dasi so pravni strokovnjaki silno molčeči. Vendar se dvomi, da bi bili predloženi konferenci zunanjih ministrov v Lozani soglasni sklepi.

Kmetijski praznik na Bledu.

Kakor vsako leto, se bo tudi letos vršil Kmetijski praznik na Bledu dne 8. septembra t. l. Spored praznika bo sledeči: 1. Ob pol 9. uri letni kongres »Zveze društev kmetijskih fantov in deklet« v Zdraviliškem domu. 2. Ob 13. uri slavnostni sprevod z godbo na čelu na veseliščni prostor. Zbirališče sprejema bo pri Blejskem domu. 3. Ob 15. uri manifestacijsko zborovanje kmetijskega ljudstva, na katerem bodo pozdravili navzoče slovenski in hrvatski poslanci. 4. Kmetiska veselica s najrazličnejšim zabavnim sporedom.

Kmetijski praznik se vrši letos na vrtu tov. Westra v bližini hotela »Lovec«.

Polovična vožnja je dovoljena na progah ljubljanske in zagrebške železniške direkcije.

Izkaznice za polovično vožnjo se bodo dobile na dan Kmetiskega praznika dne 8. septembra na veseliščnem prostoru na Bledu.

G. Pavle Radič,

minister Agrarne reforme, se udeleži Kmetiskega praznika na Bledu dne 8. septembra.

Kongresa kmetiske mladine se udeleži tudi deputacija društev iz Poljske in Češkoslovaške.

„BUDDHA“

Čaj na veleselju. Oglejte si H paviljon št. 461-465.

V. Ljubljanski velesejem.

Zagrebski gospodarski list »Jugoslovski Lloyd« prinaša z ozirom na Ljubljanski velesejem zelo aktualen in obenem za naš velesejem zelo simpatičen članek pod naslovom »Preko naše snage...«, iz katerega posnemamo sledeče:

Priljubljen velesejemov in razstav v naši državi gre preko naših moči in tudi preko naših potreb. Po piscevem mnenju je subotička razstava morda upravičena, ker pomenja prvi nastop pred gospodarsko javnostjo, vendar pa ne smejo pokrajinske razstave iti preko določenega skromnega okvira in se nikakor ne smejo priljevati vsako leto. Subotička razstava ni bila od daleč v pravem razmerju s silo in važnostjo točke, na katero je bila usmerjena.

Drugače je z Ljubljanskim velesejemom, ki ima neke neopisne privilegije. To je naš prvi redni letni velesejem, Ljubljana pa je v pokrajini z največjo industrijo. Ali kakor je priznana agilnost slovenske industrije in slovenskih gospodarskih krogov in ravno v toliki meri posebna spretnost uprave Ljubljanskega velesejma, se vendar občuti tam letos utrujenost in neka rezerva. Število razstavljalcev se je zmanjšalo, iz vrst onih, ki so dosledno na sejm, se sliši rezoniranje, da zaostaja uspeh razstave za stroški in trudom.

Za Ljubljanskim velesejemom se otvorijo vrata Zagrebskega zbora, kjer bodo razstavljeni povečini tujezemski proizvodi. Tudi Beograjski bi radi kopirali Ljubljano in Zagreb.

Vse te mnoge ambicije so sicer lepi pojavi in vidni dokazi volje za delom in napredkom, vendar imajo tudi svoje slabe strani. Prepogosto in v prekratkih razdobjih prireje razstave izčrpajo razstavljalce materijelno in fizično, utrudijo posetnike in gredo v nekaterih strokah preko poslovne potrebe. Stroški razstav in sejmov podražujejo režijo in domače proizvajanje in slabe eno in drugo gospodarsko panogo, v isti meri, kakor istim koristijo in jih popularizirajo.

Potrebo bi torej bilo, da bi se ustanovil neki forum, ki bi vodil evidenco o vseh razstavah gospodarske narave, kateremu bi se morale vnaprej prijaviti, da more predpisati neki program in da se vsako leto napravi neki kompromis in bi se tako število, značaj in obseg razstav spravil na pravo mero, ki bi bila v pravilnem razmerju s silo, potrebo in interesi gospodarstva.

SITUACIJSKO POROČILO.

Tudi včerajšnji dan je posetilo velesejem okoli 8000 ljudi, povečini interesov, ki so sklenili kupčije v vseh branžah. V ospredju stoji zopet tekstilna industrija, a tudi ostali razstavljalci so prodali precej blaga in dobili mnogo naročil, dasi živimo v dobi stagnacije in gospodarske krize, ki ne dopušča popolnega razmaha.

Od odličnih gostov moramo omeniti predsednika Narodne skupščine, g. Marka Trifkovića, ki se je na svojem povratku iz Guštanja ustavil v Ljubljani, da si ogleda velesejem. Nad dve uri so ga po razstavem prostoru vodili veliki župan g. dr. Baltič, predsednik velesejma g. Bonač in velesejemski ravnatelj g. Milan Dular. Gospod minister se je silno zanimal za razstavljeno blago, osobito pa se je interesiral za našo industrijo. Pokazal je globoko razumevanje za gospodarske težave in obljubil, da bo po svojih močeh skušal ublažiti sedanjo krizo.

Nadalje je včeraj posetil velesejem naš poslanik v Washingtonu Tresič-Pavičič, ki se je posebno zanimal za našo produkcijo.

Od inozemcev so posetili velesejem trgovci iz Cariha, Bruslja, Grada, San Rema, Dunaja itd. Tudi jugoslovenskih trgovcev je prišlo mnogo.

Omenimo naj še, da veljajo velesejemsko legitimacije, ki so doslej upravičevale do polovične vožnje na brzovlakih Ljubljana—Zagreb samo podnevi, tudi za nočne brzovlake na tej progi.

PREGLED TVRDK.

M. Bartl, specialna parfumerija, trgovina rokavic in nogavic, Ljubljana, Stritarjeva 2, paviljon št. 49-51. V tem paviljonu ima naš damski svet najlepšo priliko, posvetiti se študiju teh opojno dišečih balzamov. Tudi najde vsakdo najraznovrstnejše parfume od preproste kolinske vode, pristnega bolgarskega rožnega olja, pa do glasovitih specialitet Coty, Arys, Roger, Galle, Abersheim, Khassan, Okusen in z umetniško pristnostjo izdelan aranžman je res v kras našem velesejmu.

Tribuna, Karlovska c. 4, tovarna dvokoles in otroških vozičkov. Krasno domače delo nam prica, da se tudi doma lahko mnogo naredi, če je podjetnik vedno sam pri delu. Vidi se pa tudi, da so domači delavci zmogni najboljšega dela in da se jim ni treba bati konkurence s tujci, ki jih pri nas le preradi protežiramo, ker se še vedno dovolj ne zavemo važnosti lastne domače industrije. Tvrdba Tribuna je zaslovela širom naše domovine in kdor si ogleda razstavljene predmete, mora priznati, da popolnoma upravičeno. Tu budi omenjeno, da se nahajajo ob paviljonu poleg razstavnega prostora »Tribune« dobriki srečanja kol. in mot. društva »Sava« v Ljubljani: moško dirkalno kolo in

luksuzni voziček. Srečkanje se vrši 20. septembra ob priliki dirke omenjenega društva.

M. Franzl in sinovi, tovarna nogavic in pletenin, Ljubljana, Privoz 10. Tudi obiskovalcem brez čuta do lepote mora zastati oko pri pogledu na razstavljene krasne izdelke stare tovarne M. Franzl in sinovi, katere lastnik je gospod Feliks Franzl in pod čigar vodstvom se je podjetje tako vsestransko razširilo in moderniziralo, tako da se lahko reče, da je ta tovarna edina v Sloveniji, ki izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela. Čas je že tudi, da se izpodirjajo tuji, čisto manjvredni, a dražji inozemski izdelki.

»Lutze«, paviljon J, 670-676, tovarna emajliranih peči. »Lutze« obstoja komaj eno leto, toda že ta čas je zadostoval, da si je trdila pridobila ves jugoslovanski trg. V lično urejenem prostoru je razstavila ta domača trdka svoje krasne izdelke emajliranih peči, ki so najboljše reklama za solidnost podjetja. Njene izdelke odlikuje nedosegljiva trpežnost, solidna izdelava in čedna zunanost. Trdka ima svoja zastopstva v vseh večjih mestih, njene peči se danes uporabljajo v vseh modernih poslopih, pisarnah, skladiščih itd. Tvrdba »Lutze« izhaja od istoimenske firme v Bludencu. Vsakdo, ki poseti velesejem, naj ne zamudi prilike, ogledati si omenjene izdelke, kajti zima se bliža in marsikje bo treba novih peči.

O. Zužek, paviljon E, št. 100-106, glavno zastopstvo za Jugoslavijo za automobile in motorna kolesa znamk Harley-Davidson, Peugeot, Amilcar. Vsakdo z zanimanjem obstane pred krasnimi izdelki moderne tehnike. Ne zamudite prilike in oglejte si paviljon!

Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani. Takoj po preveritvi se je ustanovila v Ljubljani delniška družba, ki je združila in s tem nacionalizirala v sebi trije velikih podjetij, ki so bila prej povečini v tujih rokah, in sicer: Tönnies, Samassa in Zabkar. Velepodjetje odgovarja danes vsem modernim zahtevam in je eno prvih v naši državi. Predaleč bi nas zavedlo, ko bi našli vse proizvode, ki izhajajo iz tega velepodjetja. Saj človek pri ogledovanju kar ne more verjeti, da je kaj takega zmogla naša domača industrija. Od strojev za obdelovanje lesa omenjamo polnojarmerike najmodernejšega tipa, ki so mnogo lažji nego vsi dosedajni sistemi in ki daleč presegajo vse krožne žage, žage za izdelovanje letev, raznovrstne stiskalnice, stružnice, freze itd. Glede izdelave turbin konkurira podjetje z že starimi in svetovno znanimi firmami. O tem pričajo turbine, ki jih je v Jugoslaviji in izven nje, katerih je družba izdelala že mnogo v največje zadovoljstvo naročnikov. Zanimivi izdelki so nadalje ventilatorji za rudnike in drugo. Železolivarne so opremljene z najmodernejšimi stroji in velikanskimi topilnicami. Zvonolivarna vlija zvonove v vseh velikostih in težinah ter sploh po želji interesentov. Omenimo naj nadalje kipe — krasen je na primer kip za spomenik kralju Petru —, pisemske obteževalnike in sploh še tako majhne stvari, silno lične in okusne. Vsakdo naj si torej ogleda razstavljene predmete na velesejmu in prepriča se bo, da dobi doma ceneje in solidnejše, kar uvaža iz tujine za drag denar.

POZIV.

Brezdvomno je vsak obrtnik, trgovec in industrialec že znatno občutil sedanjo gospodarsko krizo. Tega dejstva si ne smemo prikrivati, ker smo ga v veliki meri sami z krivili. Ko se je naša država stvorila, jo imel vsak poedinec dobro voljo in edino željo: gospodarsko osamosvojitve. In do te bi bilo tudi prišlo, če bi se nas vseh ne bila lotila mrzlica nesmiselne špekulacije z uvažanjem inozemskega blaga. S tem nepremišljenim ravnanjem smo prizadeli s treh vidikov: 1. Naš dinar je šel v inozemstvo, 2. uničena je bila dobra tretjina naših ustanovljenih obrti in industrij, v trgovini pa so posledice še hujše, 3. domače delavstvo je bilo s tem postavljeno na cesto, uradništvo pa v veliko bedo in smo tako prišajali na dohodkih konzumente, ki vsled tega niso mogli kupovati blaga. Ves krik po cenejšem blagu je postal zaman, ker si ga vsled premajhnih dohodkov nihče ne more nabaviti, tudi če bi se cene še znatno, recimo za polovico znižale. Blago pa se danes ne da zlepa še bolj poceniti, ker je bilo uvoženo v času, ko je bil naš dinar še v večji meri na razpolago in tudi cenejši (manj vredni). V tem leži jedro naše gospodarske krize. Apeliramo torej na vsakega, ki resno in ekonomsko misli, da odsele naroča kolikor mogoče le doma! Le na ta način se pomaga obrti, industriji in delavstvu, torej tudi konzumentom, do zasluge.

V nadi, da bi se v teh težkih prilikah drug drugega podpirali in gledali, kako se rešimo iz sedanje gospodarske krize, Vam ponujamo najnovejši, znatno znižani cenik naših vsestransko priznanih izdelkov. Za točno in solidno poštežbo jamči in se priporoča: Kovinska industrija Rado Nipič in Klinar — kovinotiskarstvo — Maribor, Tezno št. 13.

PRAŽARNA MOSTR. PAVILJON »B« št. 117—118.

»Kaven« in »Malčkova kava« se imenujeta dva nova prvovrstna izdelka, pražarne Mo-

ste pri Ljubljani, ki igrata v gospodarstvu zelo važno vlogo. Kakor znano, je kava glavno prehranjevalno sredstvo, posebno pri revnejših slojih. Toda tudi ta način prehranjevanja je zvezan s precejšnjimi stroški ter dela našim gospodinjam mnogo skrbi. Z upeljavo gori omenjenih dveh izdelkov, ki naj služita kot nadomestilo dosedanjim dragim inozemskim izdelkom manjše vrednosti in kakovosti, je zopet dana možnost tudi slabim situiranim slojem ohraniti si v gospodinjstvu to neobhodno potrebno pijačo. »Kaven« vsebuje prvovrstne in zelo redilne snovi ter je priporočljiv iz dveh razlogov: 1. Ima izborn okus, kakor prava zrnata kava; 2. stane eno šestino manj kakor prava kava ter se za to ceno dobi komaj enaka količina cikorije, 1 kg stane namreč en gros samo Din 24.50. Prireditve tega izdelka je zelo enostavna. Na pol. odnosno 1 liter vode se prida 2 odn. 4 žličke »Kavena«, ki naj v tri minute in kava je gotova. Drugi izdelek »Malčkova kava«, ki ima še veliko več redilnih snovi je predvsem namenjen za otroke. Zelo priporočljiv je za slabokrvne, nerodne in želodčno bolne. En kilogram stane 18.50 dinarjev.

Ker je Pražarna Moste edino domače podjetje te vrste, ga pozdravljamo, našim gospodinjam pa svetujemo, da pridno posegajo po izdelkih in se prepričajo o izborni kakovosti. — Poskusno kuhanje se vrši na Ljublj. velesejmu v paviljonu »C«, št. 664.

»DIX ELEKTRO«.

Prosim, da posetite na ljubljanskem velesejmu paviljon »H« št. 462 »DIX ELEKTRO«, kjer je razstavljen električni aparat, kateri služi za vsako domačo uporabo, kakor za kuhanje, pečenje (rost), za ogrevanje sob, likanje, sušenje las, ogrevanje škarij za lase, proti revmii, ischias, za električno masiranje, inhalacije itd.

Aparat je tako konstruiran, da rabi zelo malo električnega toka, se z lahkoto sestavlja in razstavlja, ter so vsi deli izmenljivi.

Cena za kompletan aparat z žico vred Din 275.—. Prepričajte se na velesejmu sami, kjer dobite vse potrebne informacije. »DIX ELEKTRO, PRAGA-SMICOV«, Přemyslova 9. — Električni aparati, gen. zas. za Jugoslavijo: Izidor Weiss, agentura, Sombor.

Prosveta.

LJUBLJANSKA DRAMA.

I. Hardley Manners: Pegica mojega srca. — Veseloigra v treh dejanjih. Neprimerno boljše, srečnejše zasledena je bila druga letošnja veseloigra: srčna zgodba male irske Peg, ki nima nikake blazirane poteze Wildejevih tipov ali »radikalnega« humorja B. Shawa. Prožeta je vsa igra z značilno otroškostjo nordijske rase. Naivno revico Peg zanese usoda v staro grajsko svoje tete, ki finančno skrahirana nerada prevzame nečakinja v odgojo, a jo omamijo dobri zapuščenški izgledi svoje življenjapolne, odurnim družabnim lažem tuje sorodnice. Vse je bolj prijetna karakterna slika kot šablonska veseloigra, dejanje je prijetno risan in neizumetničen akter svežega veselja. Mala Pegica z iskro svoje mladostjo nehoti zanese družabne viharke med konservativno gospodo. Za svojo teto je mrzlični strah in nadloga, za nenaravno sestrnico Ethel podoba slabe vesti in za blaziranega bratrance prijeten proti tip ljubke narave. H koncu pa spoznajo vsi človeško pristnost tega živahnega, malec irsko trmaste bitja in kot v pravilji odvede lord Jerry malo Peg kot svojo ženko s seboj. In z njo gre njen kužek in njena narodna obleka, ki jo ji je dal njen ljubljani oče. Kdor zna uživati nepokvarjeni napoj in naivno resničnost te zgodbe, bo našel ob njej oddih zlasti še v ogled dejstvu, da je bila stvar prav dobro igrana. Naslovna vloga in z njo seveda vsa igra zavisi od primerne zasedbe. Nalogo je rešila g. Saričeva z dozdaj še neznanim nam registrom iskre živahnosti te priljubljene naše umetnice, uveljavila je Peg s prikupno naivnostjo neukročenega otroka narave in nam do konca ohranila iluzijo žarovite mladosti svoje virtuosne karakterne vloge. — Mrko Mrs. Chichester, belolaso reprezentantko sivih angleških gradov je verno podala ga. Medvedova. To je bil nekak pol človek brez ognja in srca, mračno zaklenjena mobilija megleenega angleškega gradu. Med najboljšo vlogo Mire Danilove bi prištel njeno Ethel, prijetno karikiran in prikupno podan je bil Alarie g. Drenovec. Eleganten, resen in simpatičen aristokrat Jerry je našel v g. Levarju svoje pravega predstavitelja. Tudi Brent (g. Peček) in Hawkes (g. Cesar) sta vseskozi prijetno oživljala z veseljem igrane veseloigro. Tako važno je, da imajo pri vestno naštetih igranih male, a karakterne vloge v rokah najboljši igralci, je pokazal g. Danilo s tipičnim svojim slugom Jarvisom. Hišna Beunet je bila gđ. Gorjupova. Zasluga za uspeh gre v prvi vrsti režiserju M. Skrbinku, ki je iz priljubljene igre napravil prijeten, blažilen večer, ki je resnično zadovoljil in zabaval publiko, ki ni štedila s priznanjem.

»Hoffmannove pripovedke« se pojejo danes v soboto dne 5. t. m. ob pol 8. uri zvečer v naši operi in sicer v isti zasedbi kakor pri prvi vpriporitvi v nedeljo dne 30. avgusta.

Nedelja v Narodnem gledališču. Jutri v nedeljo dne 6. t. m. sta v Narodnem gledališču dve predstavi. Drama vpripori ob 8. uri zvečer vlezabavno angleško veseloigro »Pegica mojega srca«, ki je pri premijeri v polni meri zadovoljila tako publiko, kakor tudi kritiko ter izvrstno zabavala poslušalce. V operi pa se poje ob pol 8. uri zvečer Mascagnijeva opera »Cavalleria rusticana« in Leoncavallovi »Glumači« v značilni izvrstni zasedbi, le ulogo Silvija poje pri tej predstavi novoangažirani član g. Janko. Predprodaja vstopnic za obe predstavi pri dnevni blagajni v operi od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure popoldne.

Prvi domači recitacijski večer v Celju se vrši dne 7. septembra 1925. ob 20. uri v mali dvorani »Narodnega doma«. — Vstopnina 5 dinarjev. Vstopnice so v predprodaji iz prijaznosti pri tvrdki Franjo Strupi v Celju, od srede 2. septembra dalje. Na sporedu so deklaracije Danila Gorinška in Zarka Arnska, ki recitirata svoja lastna dela.

— Umetnostna razstava novjših del bratov Kralj na Miklošičevi cesti št. 5, poleg hotela Union, je odprta dnevno od 10. do 18. in od 15. do 18. ure. Zlasti obiskovalci velesejma, ki pridejo v Ljubljano

Dnevne vesti.

CENZURA.

Ze vsled svojega demokratičnega stališča moramo vsako cenzuro odklanjati. Tudi cenzuro gledaliških predstav in filmov. Če je v interesu vzgoje mladine potrebno, da se škola upravlja za primerno cenzuro filmov in gledaliških predstav, ki jih sme obiskovati mladina, potem tej cenzuri ne bomo nasprotovali. Da pa si kdo lasti pravico, da predpisuje odraslim, kaj smejo in česa ne smejo gledati, pa je milo rečeno domišljavost, ki se obsoja sama.

Je pa taka cenzura tudi brezsmiselna. Staro pravilo je, da diši prepovedan sad najbolj in da ni za brezvredne knjige nobena reklama uspešnejša ko konfiskacija cenzorja, ker potem si vsakdo misli, da je vendar nekaj v knjigi. V tem je namreč tista najbolj usodna napaka cenzure, da je tudi najbolj očitne neumnosti ne motijo, temveč vedno le stvari, ki imajo zmisel ali pa pogum. Tega zasleduje cenzura s posebno namslado in zato redno strelja največje kozle.

Tipičen primer brezsmiselnosti cenzure je podal zadnji film »Moja četrta žena«, ki se je predvajal v Ljubljani in preje po vsej Jugoslaviji. V tem filmu plešejo tri plesalke v tancih. Seveda se je cenzura ob tančice spotaknila, ker bi se ljudje pohujšali, če bi videli žensko telo.

Del tega filma se odigrava v naših krajih. Ljudje se slikajo tako zaostali, kakor si more to misliti samo skrajno naduti Kulturträger v rajhu. Podgane, stenice, uši, vse to samo leze po filmu in motorno kolo gledajo ljudje ko bik nova vrata. Ko so se pri nas delale te fotografije, ki sramote našo deželo, da je groza, in uničujejo tujski promet, seveda cenzura tega ni videla. In ni videla niti tedaj, ko so si upala podjetja ta film pri nas predvajati.

To ogabno silo, da je kdo iz skode, v kateri so bile malo prej podgane, da vleče iz jedi lase in druge umazanosti, to ogabno silo prenese cenzura in ne čuti, da se s takimi ogabnostmi ubija okus. Toda tri ženska lepa telesa — to pa je groza!

Radovedni smo le, kako bo odrezal pri nas veliki kulturni film »Utec«, ki dela propagando za zdravje, sport in lepoto človeškega telesa. Bojimo se, da bodo cenzorji kar od groze pomrli, ko bodo videli toliko pohujšanja. Glavno mesto cenzure je namreč v Abderi in dolini šentflorjanski.

— Z ljubljanske univerze. Za redna profesorja na juridični fakulteti ljubljanske univerze sta imenovana izredni prof. dr. Gjozje Tasić in pravni referent ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani honorarni profesor dr. Janko Polec.

— Odlikovanje. Kralj je odlikoval na predlog kmetijskega ministrstva Kolo Jahačev in vozačev v Ljutomeru z redom sv. Save IV. razreda, upokojenega davčnega nadpravitelja Hinka Drvenika v Ljutomeru pa z redom sv. Save 5. razreda. S srebrno svetinjo za državljanske zasluge je odlikovan Ivan Ravnik, cestar iz Bitenja v Bohinju.

— Nov parobrod na Jadranu. »Jadranska plovidba« je nabavila še en luksuzni parnik, ki se bo imenoval »Topola«. Parnik je že prispel iz Sušaka v Split ter bo vozil med Splitom, Makarsko, Korčulo in Dubrovnikom.

— Iz železniškega ministrstva. Železniško ministrstvo je izdalo na vse železniške direkcije naredbo, glasom katere direkcije v bodoče ne smejo nastavit nobenega uradnika, dokler ne dobe za to posebnega dovoljenja od ministrstva.

— Premestitev profesorjev. Prosvetno ministrstvo je premestilo iz Beograda v razna mesta 75 suplentov in mlajših profesorjev.

— Premeščenje carinjenja paketov. Generalna direkcija carin je odredila, da se v Zagrebu, Beli Crkvi in Baru odslej ne bodo več carinili paketi. Carinjenje se prenese na teh krajih v Niš, Vršac in v Podgorico.

— Cesarska suknjica. Predsednik nemške republike Hindenburg je ukinil naredbo prejšnjega predsednika Eberta, glasom katere je bila v Nemčiji nošnja prejšnjih vojaških uniform prepovedana. Naredba je datirala od 30. avgusta 1920; od 4. septembra t. l. dalje je nošnja uniform pri gotovih slovesnih prilikah zopet dovoljena.

— Fabriciranje 40-odstotnega žganja v Sovjetski Rusiji. Iz Moskve poročajo: Centralni izvršilni odbor je dovolil s 1. oktobrom fabricacijo 40-odstotnega žganja. Prodajala ga bosta tako država, kakor privatniki. Spirit z več kakor 40 odst. se bo smel prodajati samo v tehnične svrhe. Fabricacija 40 odst. »vodke«, 60 odst. likerjev in konjaka je državen monopol. V svrhu organizacije spiritovega monopola je ustanovljena centrala, ki se imenuje »Centrospirit«.

— Velik gradbeni program mesta Budimpešte. Iz Budimpešte poročajo: Glavno mesto Budimpešte je dalo izdelati za prihodnjih pet let velik gradben program. Najvažnejši del programa se tiče zgradbe 1600 stanovanj z dvema ali tremi sobami ter 600 zasilnih stanovanj obtoječih iz ene sobe in kuhinje.

— Popravilo ceste. Ministrstvo javnih del je odobrilo kredit 1.502.000 Din za popravo deželne ceste Titel-Perlez.

— Cesta Beograd-Kotor gotova. Nova velika cesta, ki vodi iz Beograda preko Peči, Podgorice in Cetinja v Kotor je pravkar dograjena ter izročena prometu. To je ena od najvažnejših cest v kraljevini SHS. Z njo se je ustvarila zveza Metokije, Kosovega in Jadrana. Posebno velikega pomena bo za Crno goro.

— Proslava tisočletnice v Sarajevu. Danes se prične v Sarajevu proslava tisočletnice hrvatskega kraljevstva. Sarajevske železniške direkcije je dala na razpolago dva vlaka, ki vozita od Slovanskega broda dalje. Prvi vozi danes, drugi pa jutri jutraj. Iz vse Bosne in Hercegovine, Hrvatske in Slavonije

se je ustvarila zveza Metokije, Kosovega in Prometno ministrstvo je dovolilo polovično vožnjo.

— Izseljevanje slavonskih Nemcev v Brazilijo. V Ernestinovu je sklenilo okrog 20 rodbin (nad 100 oseb) tamkajšnjih Nemcev, da se izselijo v Brazilijo. Za vzrok navajajo težke eksistenčne pogoje. Pomanjkanje zemlje in stanovanjsko vprašanje sta glavna vzroka tega gibanja. Prebivalstvo v tamkajšnjih krajih se je tako pomnožilo, da bi bilo treba samo v Ernestinovu zidati 30 novih stanovanjskih hiš.

— Nov list. Dne 2. t. m. je prišel izhajati v Beogradu nov neodvisen politični list »Narodna Tribuna«. Za sedaj bo izhajal samo dvakrat na teden. Lastnik, izdajatelj in glavni urednik je Pantelija Jovović.

— Ravnateljstvo konservatorija opozarja vse vpisane gojence, da pridejo danes v sotooto popoldne k razdelitvi in določitvi urnika, in sicer gojenci klavirja ob 3. uri, gojenci violine ob 4. uri, instrumentalisti ob pol 5. uri in gojenci solopetja ob 5. uri. Gojenci, ki so že lansko leto obiskovali pouk na Glasbeni Matici, naj gredo takoj v iste sobe in k istim učiteljem, kakor so bili lansko leto.

— Instrumentalni pouk na konservatoriju. Na konservatoriju Glasbene Matice se poučujejo sledeči orkestrski instrumenti: viola, čelo, flauta, oboa, klarinet, falog, rog trobenta, pozavna, tolkala in tudi orgle. Ravnateljstvo vabi vse one, ki se zanimajo za te instrumente, da se vpišejo k pouku. Pouk traja navadno največ 6 let ter jim je nato kot absolventom konservatorija zagotovljen stalen in dober zaslužek, saj v celi naši kraljevini pri vseh orkestrskih manjka izvežbanih naših moči. Ukovina za posamezne instrumente znaša 90 Din mesečno, pouk se pa vrši trikrat na teden. Revnim in nadarjenim gojencem odbor ukovino po možnosti tudi zniža. Vpisovanje se vrši vse tle dni na konservatoriju v Gosposki ulici št. 8/I.

— Državna dvorazredna trgovska šola v Celju. Otvoritev služba boja bo v ponedeljek, 14. septembra ob pol 9. uri v cerkvi Marijinega Oznanjenja, nato pa v šoli razglasitev šolskega in disciplinarnega reda ter urnika. V torek, 15. septembra bo redni pouk. Gojenci in gojenke, ki se iz kateregakoli vzroka še niso vpisali, se morejo prijaviti po pošti.

— Institut Elitas. Prejeli smo prospekt »Instituta Elitas«, zavoda za višje domače vaspitanje devojaka v Rogški Slatini. Zavod je ustanovljen 1. oktobra 1923 ter stoji pod nadzorstvom min. prosvete. Učni načrt je prav dober. V zavod se sprejemajo deklice, ki so absolvirale najmanj osnovno šolo. Za vsa domača oskrbo in učnino se plača mesečno 2000 Din.

— Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Po brzoprijemnem sporočilu generalne direkcije državnih dolgov v Beogradu je rok za popisovanje in žigosanje obveznic avtonomnih posojil bivših kraljevin Dalmacije in Stajerske, ki je bil po tukajšnjem razglasu z dne 7. avgusta 1925, določen do 31. avgusta t. l., podaljšan do dne 15. septembra 1925. Vsi imetniki v omenjenem tukajšnjem razglasu naštetih obveznic, ki jih še ne bi bili predložili pristojnemu davčnemu uradu radi popisa in žigosanja, se pozivljajo, da to store naknadno do dneva podaljšane roka.

— Kolesarska loterija Jugoslovenske Matice. Vse naročnike srečk kolesarske loterije prosimo, da priložijo naročilu za vsako srečko Din 10.—, ker se naročilo sicer ne bo moglo izvršiti. — Jugoslovenska Matica.

— Sportna loterija Jugoslovenske Matice. Dobitki: dve motorni kolesi »Peugeot« in 25 navadnih (moških in ženskih) koles znamke »Tour de France«. Cena srečkam Din 10.—. Srečkanje se vrši 30. septembra t. l. Srečke so na prodaj pri vseh podružnicah Jugoslovenske Matice v Sloveniji in v pisarni Jugoslovenske Matice v Ljubljani. Dobivale se bodo tudi v ljubljanskih trafikah.

— Ponesrečen polet San Francisco—Honolulu. Iz San Franciska poročajo: Poizkus velikih ameriških hidroplanov, ki so hoteli poleteti od tod na Filippine, ne da bi med potjo kje pristala, se je ponesrečil. Prvo letalo so že našli ter ga pripeljali na ladjo nazaj, dočim se glede drugega še ne ve natančno, kje je bilo prisiljeno pristati.

— Čičerin obolet. Po vestih iz Moskve je baje ljudski komisar za zunanje zadeve Čičerin resno obolet. V političnih krogih se smatra ta vest za znak, da namerava Čičerin v kratkem odstopiti.

— Revizija opitega procesa v Daytonu. Neki Wilson, teneseški državljani je vložil pri najvišjemu sodišču v Washingtonu tožbo zoper državo Tenesee, češ, da bo vsled prepovedi Darvinove teorije izobrazil njegovih petih sinov pomanjkljivo.

— Velika ruska avtomobilska tekma. Iz Moskve poročajo: Udeleženci avtomobilске tekme Leningrad—Tiflis so prispeli v Tiflis, kjer so jih sprejeli zastopniki vlade in več tisoč glav broječa množica. Prvi je prispel na cilj neki avtomobil tipa Lincol. Sledila sta dva avtomobila tipa Marceles, dva avtomobila Dacer tipa in dva avtomobila tipa Fiat.

— Prepri radi medalije za materinstvo. V Franciji se je razvil prepri o vprašanju, če je umestno, da se odlikuje matere, ki imajo številno potomstvo, z medalijami. Liga za materinstvo je predlagala, da se uvedejo zlate, srebrne in bronaste medalije. Nasprotniki medalij pa pravijo, da so denarne podpore bolj umestne, kajti žena, ki ima veliko otrok, je navadno potrebna denarja. Zadržje omenjeno naziranje doslej v uradnih krogih še ni prodrlo.

— Procesja, ki se je udeležil dva milijona ljudi. V Chicagu se vrše že sedaj velikanke priprave za mednarodni evharistični kongres, ki se vrši prihodnje poletje. To bo največje versko zborovanje vseh časov in dežel. Vodstvo pripravljalnih del je poverjeno kardinalu Mundeleinu, ki je izjavil, da

se zbere prihodnje leto v Chicagu nad 2 milijona katolikov iz vseh delov sveta. Papež Pij se za čikaški kongres izredno zanima. Nič manj kakor 3000 duhovnikov bo pobožnim udeležencem kongresa na razpolago samo za spoved in obhajilo. Drugi dan kongresa se bo čitala v mestnem parku pod milim nebom maša za 50.000 otrok. Nekega drugega dne, ki bo posvečen katoliškim ženam, se bo vršila velikanška maša, pri kateri bo pelo nad 10.000 redovnic. Kulminacijska točka kongresa bo gigantična procesija, katere se udeležijo 2.000.000 katolikov v strjenih vrstah.

— Jubilej kulturnega delavca. Včeraj, 4. septembra 1925, je preteklo 30 let, odkar je nastopil mesto glasbenega učitelja na glasbeni šoli Glasbene Matice v Ljubljani gospod profesor Josip Vedral. Kot mlad konservatorist je prišel iz Prage in od takrat naprej deluje z največjo vestnostjo in ljubeznijo med našim narodom. Gospod Vedral pa je deloval tudi na kompozitorskem polju ter obogatil našo literaturo z več prav lepimi svojimi deli. Odličnemu šolniku in glasbenemu pedagogu najiskrenejše čestitamo!

— Osebnosti. G. Anton Lovšin, sodnik okr. sodišča v Kočevju je podal ostavko na državno službo in vstopil kot kandidat v notarsko pisarno g. dr. Stefana Sinka v Velikih Laščah; gosp. dr. Leo Mejac iz Ribnice je vstopil v zdravniško prakso v državno bolnico v Sarajevu. Vpokojen je bivši okrajni glavar, sedaj uslužben pri velikem županu ljubljanske oblasti Hugon Hoffbauer.

— Izpembe v državni službi. Dosedanji referent in bivši bosensko-hercegovinjskega urada za prodajo rudokopnih proizvodov na Dunaju Friderik Pogačnik je imenovan za rudokopnega višjega strokovnega referenta pri direkciji državne železnice v Varesu.

— Beograjski ameriški poslanik na Bledu. Kakor poročajo iz Beograda, se je povrnil tamošnji ameriški poslanik Dodge z dopusta, ki ga je preživel v Zedinjenih državah. Mr. Dodge bo par dni na Bledu.

— Novi italijanski mornariški ataše v Beogradu. Dosedanji mornariški ataše pri beograjskem italijanskem poslanstvu, Pelegrini Meteucci je odpoklican. Na njegovo mesto pride Ernesto Rupp.

— Posetnike ljubljanskega velesejma opozarjamo, da si pred nakupom šivalnih strojev in drugih potrebščin za krojače in šivilje ogledajo izložbo tvrde Jos. Peteline, blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

— Herman Wendel v Beogradu. Kakor poročajo iz Sarajeva, je zapustil znani nemški publicist Herman Wendel Sarajevu ter se odpeljal z avtomobilom v Beograd.

— Stan, ki ni prenapolnjen. Kardinal dr. Czernoch je izdal na madžarsko dijaštvo oklic, v katerem pozivlja dijakke, da se posvečujejo v večjem številu, kakor doslej, duhovski in meniški karieri. V oklicu pravi, da je čuden pojav, da je spričo nadprodukcije v vseh drugih stanovih duhovniških kandidatov na Madžarskem premalo. Včasih ni mogoče zasedati niti najpotrebnejših mest.

— Velikanski požar v Bordeauxu. Iz Bordeauxa poročajo, da je divjal tam tle dni velikanški požar. Depo električnih naprav je skoro popolnoma upepeljen. Škoda se ceni na 500.000 frankov. Človeških žrtev ni bilo.

— Velik požar v newyorškem pristanišču. V newyorškem pristanišču je izbruhnil tle dni požar, ki je uničil dva parnika. Požar je trajal vso noč. 70 ognjegašev je dobilo pri gašenju hude poškodbe. Ena od uničenih ladij je francoski parnik »Port Saint George«.

— Velika zrakoplovna nesreča. Iz Newyorka poročajo: Veliki ameriški zrakoplov Shenandoah je pri Cumberlandu v državi Ohio ponesrečil. Šest milj od Cumberlanda je zalotil zrakoplov, — v katerem se je nahajalo razen 35 mož broječe ekvipaže, 42 potnikov — strahovit vihar, ki je pritisnil s tako silo v veliki zrakoplov, da ga je pretrgal na dvoje. En del je padel na zemljo blizu mesta, drugega pa je zanesel vihar daleč proč, tako, da ga še vedno niso našli. S prvim delom je padlo na zemljo 9 ljudi, 2 sta mrtva, 7 težko ranjenih.

Jesenski Mednarodni velesej v Pragi

6. do 13. septembra 1925.

Središče srednjeevropske trgovine in industrije

Posebna jugoslovenska razstava

50 % znižana vožnja

na čehoslovaških in jugo. železnicah.

25 % znižanja na avstrijskih železnicah.

Brezplačni vizum

za potovanje na Čehoslovaško.

Pojasnila in legitimacije daje:

Čehoslov. konzulat, Ljubljana in Aloma Company, Ljubljana.

— Umor iz ljubezni do otroka. Francoski porotniki bodo sodili v kratkem težaven slučaj. Gre za ženin 67-letne dame, vd

Gospodarstvo.

Svetovna žetev in cene.

Žitna letina je skoraj povsod končana in nam nudi pregled o njenem donosu. Mnogo letošnje žetve pride na trg šele pozneje, kajti konzum se zaenkrat krije še iz preostalih zalog. Zaloge lanske letine so pa v primeri z drugimi leti skrajno pičle, in mnoge evropske države mečejo še vedno ameriške in prekomorsko žito. Osebito Angleži se vedno uporabljajo argentinsko žito. Argentinijska ni v pretečenem letu izvozila nič manj kakor en milijon ton, vsled česar so bili tamonjski prebitki povsem izčrpani.

Naravno je, da se vsled tega prodaja žito zelo drago. Cene žitu so letos višje, nego istočasne cene lanskega leta. Sedanje cene žitu so zelo nestalne, čemur je deloma kriva spekulacija, deloma pa je to utemeljeno v pomanjkanju zalog. Težko je najti drugo blago, kjer bi imela spekulacija tako velik vpliv in to smo imeli že večkrat priliko občutiti tudi v naši državi. Nedavno so ameriški spekulanti cene žitu potisnili navzdol, samo, da pripravijo pot spekulaciji a la hausse.

Za novo žetev pride v prvi vrsti v poštev severna polkrogla, severna Amerika in evropske žitne dežele. Ostale velike žitnice Argentinijska, Avstralija in Indija pridejo na svetovno tržišče šele pozneje. V severni Ameriki sta dve veliki poljedelski deželi, Zedinjene države in Kanada. Splošen razvoj gro za tem, da prve glede izvoza vedno bolj zaostajajo, dočim prihaja Kanada kot izvozna država vedno bolj v poštev. Vzrok temu tiči v vedno naraščajoči industrializaciji, v zlo- mu desetstotih farm, kar povzroča, da se vedno večje količine blaga konzumirajo doma in je vedno manj žita razpoložljivega za izvoz. Bodoči razvoj poljedelstva v Zedinjenih državah je v ozki zvezi z vprašanjem farmerske organizacije in zvišanjem produkcije. V Kanadi pa je še vedno možno zvišanje produkcije, ker so tu na razpolago še velike površine neobdelane zemlje. Vsled izborne letine žita v Zedinjenih državah leta 1924 in slabe žitne letine v Kanadi, je Unija prišla zaenkrat v poštev kot važnejša dobaviteljica ameriškega žita. Pri novi letini pa so razmere preobrnjene, kajti letina je v Zedinjenih državah slaba, dočim je žitni pridelek v Kanadi dober. V Zedinjenih državah je letina padla na dve tretjini lanskega leta. Za izvoz prihaja torej v poštev zelo majhna količina. Slab položaj farmerjev ima za posledico, da se poseje vedno manjša površina in da se vedno večji kompleksi uporabljajo za živinorejo, kajti mlečni izdelki niso tako izpostavljeni nestalnosti cen. V Kanadi pa se obdelujejo vedno večje površine.

Evropska letina je z malimi izprememba-

Da se prepričate o kakovosti izbornih izdelkov prave kave centralne pražarne v Mostah, pridite na poizkušnjo bele in črne kave, katere se vrši vsak dan na velesejmu v paviljonu E117-118 in I 664

mi dobra. Posebno Ogrska, Poljska in Rumunija zaznamujejo lepe uspehe. Prej so te dežele imele vedno prebitke nad doma- šim konzumom. V zadnjih letih pa niso iz- vozile skoraj nič. Ogrska in Rumunija sta morali v pretečenem letu nekaj žita celo uvoziti. V Rumuniji računajo, da bodo lahko izvozili 60.000 vagonov žita. V Poljski raču- najo vrednost letošnjega pridelka na 5 milijard zlotih, v primeru s 4 prejšnjega leta. Nekdanja evropska žitnica Rusija računa s srednjedobro žetvijo in slišijo se gla- sovi, da bo nekaj žita izvozila. Vlada računa na izvoz 350 milijonov pudov. Vendar pa to še ni sigurno. Tudi v ostalih državah je pri- čakovati povoljno letino.

LJUBLJANSKA BORZA, dne 4. septembra 1925.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921 den. 77; Zast. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 25; kom. zadolžnice Kranj. dež. banke den. 20, bl. 25; Celjska posojilnica den. 201, bl. 204; Ljubljanska kreditna banka den. 225, bl. 240; Merkatilna banka den. 101, bl. 102; Prva hrvatska štedionica den. 914; Kre- ditni zavod den. 175, bl. 185; Strojne tov. in liv. den. 81; Trboveljska bl. 360; Združ. pap. Večje den. 120; »Nihag« den. 38; Stavbna družba den. 165, bl. 180.

Blago: Testoni, monte, feo Postojna, 7 vag.,

den. 550, bl. 550; madrieri, 75/220, od 4—8 m, l. II., III., feo meja den. 575; Črni borovi bordonali, 3—8 m dolž., 30/30 do 50/50, fob Gruz bl. 650; bukova drva, 1 m dolž., suha, feo Podbrdo den. 22; pšenica bačka, feo na- kladalna postaja bl. 250; pšenica domača, feo Ljubljana den. 255; oves slavonski, par. Ljubljana, 30 q, den. 170, bl. 170; kuruza slavonska, par. Ljubljana, 70 q, den. 216, bl. 216; kuruza slavonska, feo Postojna, 1 va- gon, den. 224, bl. 226; laneno seme, feo Ljub- ljana den. 540; fižol mandolon, b/n, feo Po- stojna trans., 1 vag., den. 375, bl. 385.

BORZE.

— Zagreb, dne 4. septembra. Devize: Newyork ček 55.932—56.532, Pariz 263 do 267, Milan izplačilo 272.23—274.23, ček 272.25 274.25, Praga 165.85—167.85, ček 165.75 do 167.75, Amsterdam 2260—2280, Curih. 1084 do 1092, ček 1084—1092, Dunaj 289.1—299.1, Berlin 1333.3—1343.3.

— Curih, dne 4. septembra. Beograd 9.20, Newyork 517, London 25.09, Pariz 24.25, Mil- lan 20.65, Praga 15.325, Bukarešta 2.55; Ber- lin 1.2320, Budimpešta 0.007255, Dunaj 72.95, Varšava 92.50.

× Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. septembra t. l.

Poslušaj, bebica moja!

Da je perilo lepo bleščeče in ima prijeten vonj, se mora prati vedno le z „GAZELA“-milom, ki je najboljši do- mači izdelek.

GAZELA MILO

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

»Hoja za Kristusom« od Tomaža Kempčana, se imenuje ta knjiga, ki ima poleg sv. pisma in Defoeso-vega »Robinzona«, največ izdaj. V tej knjigi je napi- sano: »Kaj vidiš drugod, česar doma ne vidiš? Pred sabo vidiš nebo in zemljo in vse prvine, iz katerih so narejene stvari. Kaj vidiš pod solncem, kar bi trpelo dolgo? Misliš morda, da se nasitiš, če mnogo vidiš. Pa če vidiš vse stvari sveta, ni nič drugega kot minljiv obraz.«

Razumeš, kaj meni stari mistik? Tega pač ne, da se obrneš od vsega sveta in zapreš v kamrico. Treba je čitati med vrsticami.

»Kaj vidiš drugod, česar doma ne vidiš?«

Znanega romanopisca in potopisca, Friderika Ger- stäckerja so še, ko je živel, obdolžili hudobni jeziki, da ni vsega tega sam prebil, da sploh ni bil v onih tujih deželah. V onem času, ko je rekel, da potuje, je pisal svoje potopisne črtice v skriti sobi pri nekem peku v Halle.

To je bilo obrekovanje. Gerstäcker je potoval po svetu, bil je v Ameriki traper itd. A obrekovalci niti vedeli niso, kako laskava je bila zanj, kot pisatelja, ta tiditev! Potem bi bil Friderik Gerstäcker pesniški ženi, kakršnega svet ne premore!

Da, imamo nekaj pisateljev — a prav malo, zlasti nemške preštejemo lahko na prstih — ki pišejo potne povesti in romane, ki se vrše v vseh deželah, o najod- daljenejših krajih, bili pa niso nikdar tam, a vseeno je njih pripovedovanje pravilno.

To je poseben dar. Zakaj ono, ki nas tako prese- neti, ko izvedemo, da pisatelj sploh ni bil v dotični de- želi, tega se ni naučil iz knjig, tu ne pomagajo atlanti in druge knjige, tudi noben človek mu tega ne more povedati. To je značaj ondotnega ljudstva, vse pokraj- ne, če bolj duh, ki ga izdihava knjiga, če nas hoče prepričati, da je bil pisatelj res tam.

Toda naj govorim zopet o onih večnih Judih in potnikih v družbah!

Da, včasih pač vidimo neutrudljivega svetovnega potnika, ki nima takega dolgočasnega obraza, ki ogle- duje in uživa vse s pametno naslado. To se inteligent-

(76)

ni močje, ki jim je dobrohotna narava dala tudi še zadovoljen značaj.

Tudi med Cookovimi potniki ugledamo večsah vesele obraze, ki se radujejo vsega, naj bo palma ali bel slon ali travna bilka v izsušenih tleh.

Take vesele obraze vidimo redkokdaj same. Naj- večkrat so parčki, mož in žena, vedno sta skupaj, sicer je tudi konec njihove sreče; pri table d'hôte si stiskata pod mizo naskrivaj roke, prav tako v parniku in v ho- telu du Nil, in čimbolj naskrival morata to storiti, tem lepše je. Najlepše pa je v tunelu, kadar tudi svetilka ni nažgana in kak infamen sopotnik ne prižiga baš tedaj cigare — mladi poročenci, ki na ta način prebijejo medene tedne — in potem oni, ki šele bodo mlado poročenci, ki potujejo v Cookovem zavetju do Egipta in še dalje okrog zemlje, preden jih zadene amorjeva puščica.

Da najdejo srečo, bi jim seveda ne bilo treba po- toovati okrog zemlje. In vendar so to edini ljudje, ki imajo od potovanja res užitek. To je olepševalna lju- bezen, ki kaže vse v izvanredni, rožnati luči.

To je v človeku! Vsak je svoje sreče kovač. (Kdor meni, da je sreča polna denarna vreča, je še precej po- doben Bušmancem, katerih edina sreča je poln že- lodec).

Anglež izraža to prav dobro v svojem jeziku. Ka- dar želimo komu dobro pot, rečemo: Zabavajte se. — Anglež pa reče: Enjoy yourself. Razveseljujte sami sebe.

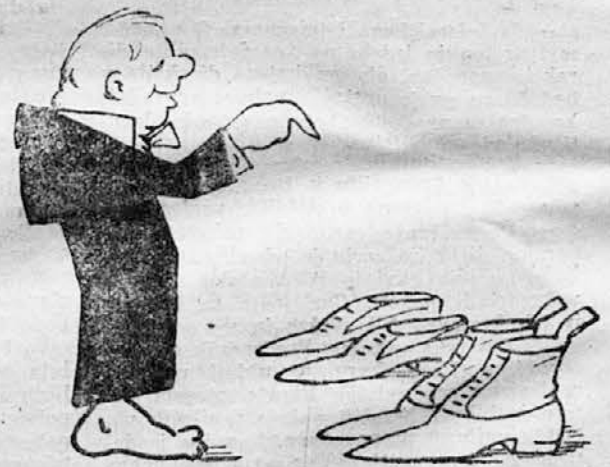
To je ono! V besedah »sami sebe« je vsa skriv- nost. — — —

Kaj so videli naši potniki od tedaj, ko so izpustili mr. Oglyja do tedaj, ko so po osmih dneh zapustili prekop? Prepotovali so skoro vso Kitajsko od severa proti jugu, videli pa so vedno isto: na levi in desni polja, na vodah ribiče.

Ne, to ni bila izprememba. Kaj je na tem, če ima človek rdečo ali modro suknjo? Če orje z volmi ali če vlečejo plug sami?

Peljali so se prav počasi skozi veliko kitajsko me- sto, kamor morda še ni stopil Evropejec, obedovali so pri mandarinu z lesenimi palčicami štirideset jedi za- poredoma, ogledali so si kitajsko čajarno, tempel, pa- godo — a vse to jim ni bilo nič novega, vse to jim je bilo znano, ker so o tem čitali v knjigah.

(Dalje prika.)

Nione Burgit pravi:

Sedaj so moderni špičasti čevlji.

Nikomur ne zamerim, če se drži mode, zakaj graciozne nožice mi ugajajo. Kar pa razveseljuje oko gledalca, je špi- bog za onega, ki nosi take čevlje, pogostokrat prav nepri- jetno. Dobi kurja očesa, zato hodi jako težko.

Najfinejši šimi čevlji mu povzročajo silne muke in, če se kurjih oces ne iznebi pravočasno, je splaval predpustni ples po vodi.

Zato pa ne moremo zadoštkrat opozarjati na Burgit. Vedno in vedno moramo povdarjati, na kako prijeten in si- guren način odstrani Burgit - obliž zoper kurja očesa te zoperno nadlogo s korenino vred.

Toda s tem naj procedura še ne bo končana, temveč treba je, da privoščite nogam tudi dobrote Burgit - obliža za podplate in Burgit - kopelj.

Burgit - obliž za podplate odstrani na podplatih v naj- krajšem času vso trdo kožo. Burgit - kopelj osveži pekoče noge, ojači kite in mišice in napravi noge tako mehke in gibčne, da se prilagodijo tudi najboljšim čevljem.

Uporabljajte pridno Burgit in zapomnite si, da se dobi Burgit - kolekcija z vsemi tremi preparati po znižani ceni 30 Din v moji drogeriji, kakor tudi v vsaki lekarni.

V slučaju, da je pošla Vašemu dobavitelju zaloga, kar je spričlo velikega povpraševanja lahko mogoče, naročite ko- lekcijo direktno pri našem depozu

IVAN SVETEC, NOVO MESTO.

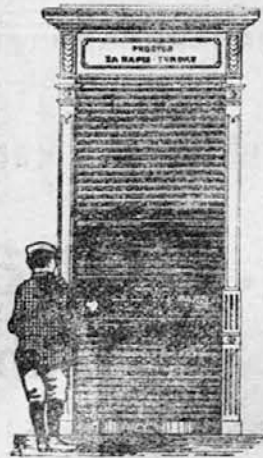
Burgit d. z o. z., Freilassing, Bavarska.

Važno! :: Shranite! :: Nadaljevanje sledi!

Ustan. leta 1879. Telefon 553

Ključavničarstvo AVGUST MARTINČIČ

LJUBLJANA, Rimska cesta št. 14

Prvo in edino podjetje za
napravo jeklenih valčnih va-
storov v Sloveniji.Priporoča
napravo novih valčnih zastorov
in popravo istih po konkurenčnih
cenah ter ima vse pripadajoče
blago stalno na skladišču.Izdeluje in se priporoča za
naročilo solčnih plah, okrižij
vsake vrste od priproste do
najbogatejše izpeljave, škarjasta
omrežja, železja za štedilnike,
ventilacije raznih vrst, razna
okovja, železna vrata in okna,
okrogla železna stopnišča pre-
pečnike iz železa in bakra.

Stalna zaloga štedilnikov v priznani vestni in solidni izvršitvi! — Avtoogeno varenje in rezanje

Za mošnjo zlata!!

si bolečin in jeze ne morete odpraviti, ki jih povzroča
slab čeveljNasprotno pa Vam splošno znana
tovarna

CARL POLLAK D. D.

LJUBLJANA, Sv. Petra c. 68

da priložnost, da si
samo za časa sejmaza malo denarja kupite
prvovrstne čevljeReklamna prodaja samo za časa sejma
na drobno za 1 par po Din 140— 160— 162— 164—
170— po Din 173— 175— 184— 194—Prodaja dnevno, tudi v nedeljah
in praznikih brez presledka od
7. ure zjutraj do 8. ure zvečer!

BODITE POZORNI NA NAŠE LETAKE!

ANTON ŠIMENC

Industrija vseh ščetarskih izdelkov
LJUBLJANA

Gospodsk. ulica št. 10. — Trgovina: Restljava c. 2.

Tvornica emailiranih peči „LUTZ“

Brzjavni naslov:
LUTZ LJUBLJANA 7

d. d.

Čekovni račun Ljubljana
št. 13.952Tovarna in pisarna
LJUBLJANA-SIŠKA
(SLOVENIJA)

Izdeluje vse vrste

emailiranih in železnih peči,

emailiranih in lakiranih štedilnikov sistema „Lutz“
ter emailiranih tablic in napisov, hišnih števil in
naslovov in kmetiške peči z emailiranimi pečnicami.Fabrike izvršuje naša tvornica znano solidno, kakor jih
izdeluje tudi matična hiša »We. Lutz & Söhne in Bludenz« že
več nego 30 let v popolno zadovoljnost vseh odjemalcev.PREDNOSTI: Lutzove peči so najlepši okrasek za vsak
prostor. Preženejo zdravju škodljivo vlažnost ter se zlasti odli-
kujejo po svoji vztrajnosti. — Najugodnejše pa je pri teh
pečeh, da se zakurijo dnevno samo enkrat, nakar oddajajo
zdravo in prijetno toploto enakomerno ves dan.Važno! Lutzove peči Vam prištedijo do 50% ku-
riva, tako, da jih lahko izplačate tekom ene
zime z lastnimi prihranki na kurivu.Inhalacijski aparat „Augolator“
izvrstno zdravilno sredstvo pri
vseh boleznih sapnih orga-
nov. Zahtevajte še danes
brezplačnih prospektov.
Oglejte si razstavo na vele-
sejmu paviljon G 342.

Razpošiljalnica

„AUGOL“

gen. zastopstvo za SHS.
Jesenice, Gor. Slovenija.

Dr. IVAN PINTAR

ne ordinira
do sobote, 12. sept.Širite in naročajte
edini neodvisni list
„Narodni Dnevnik“!

Razpis

**Pokojninski zavod za name-
ščence v Ljubljani oddaja teža-
ška in zidarska dela, betonska
in železobetonska dela, tesar-
ska in krovna dela**

za skupino hiš v Mariboru ob Kralja Petra lrgu.

Vsem interesentom našim državljanom so na vpo-
gled načrti, pogoji in stroškovniki od 10. t. m. ob urad-
nih urah v pisarni Pokojninskega zavoda. Na željo se
oddajo ti pripomočki interesentom proti povračilu na-
bavnih stroškov v uporabo.Težaška, zidarska, betonska in železobetonska dela
se oddajo skupno enemu podjetju. Tesarska in krovna
dela se pa morejo oddati tudi deljeno, na več podjetij.Obvezne s 100 Din kolekovane ponudbe se mo-
rajo vložiti pri Pokojninskem zavodu v Ljubljani, Gle-
dališka ul. 8 najkasneje do 22. (dvaindvajsetega) sep-
tembra t. l. opoldne.

V Ljubljani, dne 4. septembra 1925.

je vendar
najbolji!

Pri „Solncu“

K. WIDMAYER
Pogačarjev trg (za vodo)Perilo, manufaktura, opreme za neveste in novorojenčke,
abtahi (peče). Vsakovrstne pletenine na debelo in drobno

Ugodna prilika za vsacega!

Zadnje dni velesejma, paviljon „G“ prostor št. 365
bo razprodajala trdka

RADO NIPIČ iz Maribora

svoje izložene izdelke po najnižjih cenah, specijelno kuhinjsko
posodo iz bakra in aluminija

MALI OGLASI

Glasilo, oglasom do 20 besed Din 5—, vsaka nadaljnja beseda
50 par.

Kupijo se

dobro ohranjene smuč. Ponudbe z
navedbo cene pod: »Planinski raj«.

Dobro ohranjeno

žensko kolo se kupi. Ponudbe na
upravo lista pod: »Kolo 1.III«.

Proda se

dobro ohranjena železna peč (ga-
šperček) po zelo nizki ceni. Isto-
tam se proda omara za obleko in
2 krasni umetniški sliki. Ročno delo.
Naslov pove uprava lista.

Uradnica

z večletno prakso večja vseh pisar-
niških del išče službo v mestu ali na
deželi. — Ponudbe prosi na upravo
lista pod »Zanesljiva«.

Samostojna

knjigovodkinja in korespondentinja
z večletno prakso išče stalno mesto
za takoj v večjem kraju na Gorenj-
skem. Ponudbe z navedbo plače na
upravo lista pod »Energična moč«.

Dopisovati

želi mlad, zelo naobražen in dobro
situiran uradnik, neomadeževane
preteklosti z gospodično iz boljše
družine. Starost od 18—24 let. Even-
tuelna ženitev ni izključena. Le res-
ne ponudbe s sliko, poslati na upra-
vo pod »Zvonček«.

Hotel in restavracija Miklič

nasproti glavnega kolodvora, pri-
znano dobra kuhinja, prvovrstne
pijače, vedno sveže pivo — zmerno
cene.

Gospodična

lepe zunanosti, veselega značaja
iz boljše ljubljanske družine, stalno
nameščena, želi dopisovati z elegant-
nim mladim gospodičem, blagega
značaja, ki ima veselje do vseh vrst
športa, posebno daljših izletov v
svrhu medsebojnega spoznanja. Ce-
njene ponudbe s sliko, ki se na za-
htevo takoj vrne, se prosijo na
upravo lista pod »Lilija«. Tajnost
zajamčena.

Strojepisec

zmožen vseh pisarniških poslov z
zelo dobro kvalifikacijo išče pri-
merno službo. Nastopi lahko takoj.
Cen. ponudbe naj se pošljejo na
upravo lista pod značko »Pridnost«.

Stanovanje

ostoječe iz 1, odnosno 2 sob, kuhi-
nje in pritlikin išče za takoj proti
nagradi uradnik. Ponudbe je po-
slati pod »Takoje« na upravo lista.

Instrukcije

sprejme osmošolec. — Ponudbe na
upravo lista pod »osmošolec«.

Kolesa

Bianchi-Torpedo

Šivalni stroji

Excella

Radio

aparati

J. GOREC, Ljubljana

Palača
„Ljubljanske
kreditne banke“

Blagajniške zvitke (Kasserollen)
za vse registrirane blagajne pri

L. BARAGA, Šelenburgova ulica 6. I.

Peugeot

Amilcar

Ne zamudite posetiti izložbe na velesojmu,
paviljon „E“ 100—106

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

O. Žužek

Strojne tovarne in livarne

D. D.

LJUBLJANA, Dunajska cesta štev. 35

Zvonarna

Karlovška cesta štev. 1

Ustanovljena l. 1688., od leta 1767--1919 Samassa

Čast. g. konsist. svetnik pater Hugolin Sattner je dne 26. avgusta v tej zvonarni preiskoval 5 bronastih zvonov sa K. mendo pri Kamniku in strokovnj. ki so otovili: Dispozicija zvonov slove: B od 2692 kg, D od 1391 kg, F od 720 kg, G od 551.5 kg in B od 335 kg, je to, da za monično-melodično zvenenje ena najlepših dispozicij. Zvonovi so po livu, vnanji obliki, okrasnih neoprejeni, material prvo vrste, glasovi mehki, trajni, čisti, med seboj v lepem razmerju pravilno uglašeni.

Zvonovi so razstavljeni na velesojmu in vabljajo veliko pozornost.

Vred vseh teh vrtil se iskram za sprejem zvonov od strani cerkvenega predstojništva.

Zahtevajte cenike! — Oglejte si zvonarno! — Cene konkurenčne. — Izdelki umetniško mojstrski. — Kulantni pogoji. — Kratki dobavni roki!

Trgovci! Obrtniki!

Pri trvdki

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA

blizu rešernovega spomenika, ob vodi
dobite vse potrebščine za šivilje, krojače,
čevljarje in sedlarje
na veliko in malo
po najnižji dnevni ceni.

Zlato! Zlato!

Zaloga:

platno, usnje, papir, trakovi,
vrvice, sukanec, igle, kapitali,
folije, metali, zlato, bronze,
barve, lepenka, laki, kosti, čopiči,
škrobi, kleji, noži, deščice

Solidne cene in prvo-
vrstno blago je najboljšo
naše priporočilo

„ŠAGRIN“, Ljubljana
Kralja Petra trg št. 3
(Miklošičeva cesta)

Oglejte! Naročite!

Kje se kupi?

le pri trvdki

JOSIP PETELINC
Ljubljana

BLIZU PREŠERNEGA SPOMENIKA OB VODI
najboljši šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno
rabo, svetovno znanih znamk
„GRITZER“ — „ADLER“ — „PHONIX“ —
isto tam posamezne dele za stroje in kofese,
igle, olje, jermena, pnevmatika. Pouk o veze-
nju na stroj brezplačen! Večletna garancija!
Na veliko! Na malo!

Ljubljanska kartonažna tovarna

J. Bonač & sin

Ljubljana

izdeluje vsakovrstne kartonaže in papirne
embalaže, vzorčne vrečice, privezne etikete,
papirne krožnike, škatlje za oljnate barve itd.

Mape in registratorje za odlaganje kores-
pondence.

OH KAM PA?

K „TRIBUNI“ po dvokolo, motor, šivalni stroj, otroški voziček, pnevmatiko. Tam je najceneje in največja zaloga. Prodaja na obroke. Ceniki franko. LJUBLJANA, Karlovska c. št. 4. Tovarna dvokoles in otroških vozičkov.

LJUBLJANSKA POSOJILNICA

r. z. z o. z. v Ljubljani

MESTNI TRG ŠT. 6

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje **najugodneje.**

VEČJE IN STALNE VLOGE OBRESTUJE PO DOGOVORU.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, poroštva in proti zastavitvi.

Naznanilo.

Podpisana trdka, naložena se v Ljubljani, Mestni trg št. 18 — že nad 50 let, naznanja vsem svojim častitim odjemalcem, da se zaradi prodaje hiše **PRE-SELI** koncem avgusta t. l. v novo urejene prostore

Wolfova ulica 5, prejšnja trgovina
Anton Krejčl, vogal „Zvezde“

Tem povodom se trdka vsem dosedanjim p. n. odjemalcem najlopleje zahvaljuje za dosedajno vsestransko naklonjenost in jih prosi, da ji ostanejo tudi na novem prostoru zvesti, zagotavljajoč jim ločno in solidno postrežbo s prvovrstnim, trpečnim blagom priznane najboljših tovarov, po zmernih in solidnih cenah. Zlasti pa opozarja na veliko izbiro volne, svile, bombaža za vse ročna dela. D. M. C. preje vseh vrst, potrebne za krojače in šivilje, dalje rokavice, nogavice vseh vrst in velikosti, moške in ženske trikot-perilo, kravate, otroške nogavice, kapice, jopice, vseh vrst gumbe, galan-terije itd. Velika izbira vezanja, ženskih ročnih del, vsakovrstnih čipk, glavnikov itd. Prediskarja ročnih del z veliko izbiro vzorcev vseh tehnik vezanja. Prediskanje in vezanje monogramov vseh vrst, lastno strokovno risanje napisov na zaslave, trakov itd.

Del trdke ostane do konca t. l. še na starem prostoru na Mestnem trgu št. 18.
USTANOVljENO 1887. USTANOVljENO 1887.

Velespoštovanjem

F. Meršol nasl. L. Avčin & St. Gerlovič,

Popravila

vseh pisarniških strojev.

Oglejte si paviljon „E 24, 26“.
„MERCEDES“ najmodernejši razložljivi
pisalni stroj.

Opekarna Jelovšek na Vrhniki

izdeluje najboljšo strešno kakor tudi zidno opeko.

Dokaz temu uradno spričevalo tehniškega instituta za tehniško mehaniko, pri čemur je izkazala opeka opekarne Jelovšek največjo trdnost in vse konkurenčnim potom razpisane dobave so dokazale, da je ista tudi najcenejša!

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Centrala:

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

Podružnice:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Gorica, Trst. AGENCIJA: Logatec.

Delniška glavnica Din 50,000.000—
Skupne rezerve nad Din 10,000.000—

Brzojavni naslov: Banka Ljubljana.
Tel. št.: 261, 413, 502, 503 in 504.

Se priporoča za vse bančne posle.